

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی
دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

برنامه عملیاتی و دستورالعمل اجرایی موافقت‌نامه شماره ۱۸۰۲۱۱ تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۳ معاونت

امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

شناسنامه:

عنوان: برنامه عملیاتی و دستورالعمل اجرایی موافقت نامه شماره ۱۸۰۲۱۱ تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۳ معاونت امور

زنان و خانواده ریاست جمهوری

تهیه و تنظیم: مریم طهماسبی، مهری مداحی کیوی، محبوبه باطبی

همکاران: فریبا تقی پور، سحر اقدسی، زهرا نامجویان، لیلی ملک زاده

تاریخ: بهار ۱۴۰۳

ناشر: دفتر توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

فهرست مطالب

- ۱- مقدمه
- ۲- اهداف
- ۳- نحوه هزینه کرد اعتبارات
- ۴- عنوان برنامه و پروژه‌های موافقت‌نامه
- ۵- توزیع استانی پروژه‌ها
- ۶- طرح حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد به منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور زنان روستایی و عشایری
- ۶-۱- پروژه ترویج تولید محصولات گواهی شده با رعایت حدمجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی (GAP)
- ۶-۲- پروژه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری براساس تکمیل زنجیره ارزش گیاهان دارویی و ترویج کشت گیاهان دارویی
- ۶-۳- پروژه تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری
- ۶-۴- پروژه ترویج تولید طیور بومی
- ۶-۵- پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج
- ۷- طرح پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری
- ۸- طرح توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در پروژه تولید و کاشت یک میلیارد درخت
- ۹- کاهش ضایعات خانگی در جامعه شهری (تولید و خرید خشکاله)

۱- مقدمه:

زنان روستایی و عشایری در کانون توسعه کشاورزی قرار دارند، آنان اغلب اقتصاد غیر پولی را با پرورش و تربیت نیروی انسانی و مدیریت اجرایی امور خانواده و کشاورزی معیشتی در کنترل دارند. این در حالی است که نقش تولیدی زنان در امور کشاورزی و دامپروری و سایر فعالیت‌ها همواره به صورت پنهانی مطرح بوده و کمتر تجلی اقتصادی- اجتماعی یافته است، به نحوی که می‌توان زنان روستایی و عشایری را نامرئی‌ترین مشارکت‌کنندگان در فرایند اقتصادی خانواده و جامعه در نظر گرفت. زنان روستایی و عشایری به عنوان نیروی کار، تقریباً در تمامی بخش‌های اقتصادی روستا فعالند و نقش‌ها و وظایف متعددی را در عرصه‌های مختلف کشاورزی و غیر کشاورزی ایفا می‌نمایند. آنان به طور گسترده‌ای در نگهداری و پرورش دام و طیور مشارکت می‌کنند و در بسیاری از موارد، مسئولیت و نقش سنگین‌تری را نسبت به مردان بر عهده دارند. افزایش مهاجرت مردان به شهرها و مراکز صنعتی باعث مشارکت بیشتر زنان روستایی و عشایری در فعالیت‌های بخش کشاورزی، دامپروری و صنایع تبدیلی شده است. همین امر توجه مسئولین و برنامه‌ریزان به توانمندسازی زنان روستایی و عشایری را ضروری می‌نماید. در سال‌های اخیر درسیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، برنامه‌های سند تحول دولت مردمی و برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، زمینه‌سازی برای حضور و نقش‌آفرینی موثر زنان به ویژه روستایی و عشایری، تحکیم بنیان خانواده و مقابله با آسیب‌های اجتماعی در مناطق روستایی و عشایری تاکید شده است در راستای اجرایی شدن این سیاست‌ها، تفاهم‌نامه‌ای بین معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده و وزارت جهادکشاورزی منعقد گردید. پیرو این تفاهم‌نامه و با استناد به ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۶-۱۴۰۱ و ماده ۱۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۶ جهت اجرای پروژه‌های مشترک، موافقت‌نامه اجرایی شماره ۱۸۰۲۱۱ در تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۳ جهت توانمندسازی زنان روستایی و عشایری فی‌مابین معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و وزارت جهادکشاورزی امضا شد. در این موافقت‌نامه طرح‌ها و پروژه‌هایی در مناطق روستایی و عشایری برای توانمندسازی زنان پیش‌بینی شده است که پس از تخصیص اعتبار نسبت به اجرایی نمودن آن اقدام می‌گردد. برنامه عملیاتی، دستور العمل اجرایی و نحوه هزینه‌کرد اعتبارات این موافقت‌نامه به شرح زیر می‌باشد:

۲- اهداف:

- تقویت، ترویج، توسعه و نهادینه‌سازی برنامه‌های خانواده محور در برنامه‌ریزی‌های مرتبط با زنان روستایی و عشایری کشور
- تقویت نقش زنان روستایی و عشایری در توسعه کشاورزی و روستایی پایدار
- ارتقای دانش، مهارت و توانمندی‌های فردی، اجتماعی، خانوادگی و حرفه‌ای زنان روستایی و عشایری
- برنامه‌ریزی و ساماندهی امور اقتصادی - معیشتی با اولویت مشاغل خانگی در مناطق روستایی و عشایری
- برنامه‌ریزی مناسب به منظور تسهیل دسترسی زنان روستایی و عشایری به منابع اعتباری و تسهیلات مالی

- الگوسازی از دختران پیشتاز و زنان موفق روستایی و عشایری فعال در گفتمان الگوی سوم زن و حمایت از حضور آنان در میدان‌های کنشگری ملی و بین‌المللی از طریق برگزاری رویدادهای محلی، ملی و منطقه‌ای
- کمک به شکل‌دهی و توسعه تشکلهای مردمی از جمله تعاونی‌ها، صندوق‌های اعتبارات خرد و حلقه‌های میانی پیشران زنان در عرصه‌های مزیت‌دار و شبکه‌سازی فعالیت آن‌ها
- توسعه اشتغال‌های خُرد، خانگی و خانوادگی با حمایت از شکل‌گیری شبکه‌های تسهیلگر اقتصادی و اجتماعی بومی و محلی
- طراحی الگوهای بومی کسب و کارها، پشتیبانی از فرآیند تامین نهاده‌ها، بازاریابی، فروش و تامین مالی خُرد زنجیره‌ای متناسب با زیرساخت‌های روستایی و عشایری

۳- نحوه هزینه کرد اعتبارات:

با توجه به تخصیص و ابلاغ اعتبار به استان‌ها جهت اجرای برنامه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری بر اساس برنامه ابلاغ شده در این سند و بر اساس جدول شماره 1 می‌شود. بخشی از برنامه‌ها (مانند: هزینه‌های پایش و ارزشیابی، مشاوره، مستندسازی و...) می‌بایست به صورت متمرکز از طریق دفتر مرکزی هزینه شود، لذا بخشی از اعتبارات به صورت متمرکز در ستاد برای پیگیری امور خواهد ماند.

جدول شماره ۱- نحوه هزینه کرد اعتبارات تخصیصی موافقت‌نامه شماره ۱۸۰۲۱۱ در سال ۱۴۰۳		
ردیف	عنوان طرح/ پروژه	موارد هزینه کرد
۱	حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری	اجرای پروژه‌های اشتغالزای در موضوع محصول گواهی شده و استاندارد، گیاهان دارویی، نوغانداری، پرورش طیور، پرورش زنبور تریکوگراما
۱-۱	پروژه تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی (GAP)	آموزش، هزینه‌های آزمایشگاه، دریافت برند، بازدیدهای ترویجی، تهیه نهاده‌های بیولوژیک، هزینه‌های بازاریابی، تهیه بذر و نشاء و مستندسازی
۲-۱	پروژه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری براساس تکمیل زنجیره ارزش گیاهان دارویی و ترویج کشت گیاهان دارویی	آموزش، بازدیدهای ترویجی، تهیه نهاده‌های بیولوژیک، هزینه‌های بازاریابی، تهیه بذر و نشاء و مستندسازی
۳-۱	پروژه تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری	آموزش، بازدیدهای ترویجی، خرید دستگاه نخریسی، تامین ابزار و نهاده برای ایجاد تلبارهای طبقاتی و مستندسازی
۴-۱	ترویج تولید طیور بومی	آموزش، بازدیدهای ترویجی، تامین ابزار و نهاده، بهسازی جایگاه، برای ایجاد تواحد آموزشی - تولیدی و مستندسازی
۵-۱	پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج	آموزش، بازدیدهای ترویجی، تامین ابزار و نهاده، مشاوره‌های تخصصی و مستندسازی

۲	پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری	اعتبارات این بخش به منظور برندسازی تولیدات زنان روستایی و عشایری در صندوق‌های شهرستان به صورت متمرکز ستادی هزینه خواهد شد.
۳	توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در طرح تولید و کاشت یک میلیارد درخت در ۲۰ استان کشور	آموزش، بازدیدهای ترویجی، تامین ابزار و نهاده از قبیل (آب‌پاش، بیلچه، قیچی هرس، آب، نهال، مشاوره‌های تخصصی مستندسازی
۴	کاهش ضایعات خانگی در جامعه شهری (تولید و خرید خشکاله)	این طرح بیشتر به منظور هماهنگی با امور دام جهت خرید خشکاله تولید شده توسط زنان روستایی و عشایری اجرا می‌شود
۵	متمرکز ستادی	۱۰ درصد اعتبارات به منظور پایش و ارزشیابی، مشاوره، مستندسازی و ... به صورت ستادی هزینه خواهد شد

۴- عنوان برنامه و پروژه‌های موافقت‌نامه

این موافقت نامه تحت عنوان برنامه رصد، ارزیابی، سیاست‌گذاری و حمایت از برنامه‌های حوزه زنان و خانواده ریاست جمهوری و تعداد ۴ طرح و ۵ پروژه با عناوین:

۱- طرح حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد به منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور زنان روستایی و عشایری

- ۱-۱- پروژه تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب (GAP)
- ۲-۱- پروژه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری براساس تکمیل زنجیره ارزش گیاهان دارویی و ترویج کشت گیاهان دارویی
- ۳-۱- پروژه تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری
- ۴-۱- ترویج تولید طیور بومی
- ۵-۱- پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج
- ۲- طرح پشتیبانی صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری،
- ۳- طرح توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در طرح تولید و کاشت یک میلیارد درخت،
- ۴- طرح کاهش ضایعات خانگی در جامعه شهری (تولید و خرید خشکاله) طراحی و اجرا می‌شود.

۵- توزیع استانی پروژه‌ها

تعداد کل پروژه‌های اجرایی در استان‌ها ۲۰۴ مورد می باشد که در حمایت از ۱۷۶ مورد صندوق اعتبارات خرد و برای توانمندسازی اعضای صندوق‌ها اجرا خواهد شد.

جدول شماره ۲- توزیع استانی پروژه‌ها بر اساس پروژه‌های موافقت‌نامه شماره ۱۸۰۲۱۱ در سال ۱۴۰۳								
ردیف	استان	عناوین طرح‌ها/ پروژه‌ها						
		تولید گیاهان دارویی زنان روستایی	تولید گیاه دارویی زنان عشایر	نوغانداری	تکمیل زنجیره ارزش	تولید طیور بومی	تولید و کاشت درخت شهرستان	حمایت از صندوق‌های هر استان

1	آذربایجان شرقی	1	3	1	1	0	0	1	7
2	آذربایجان غربی	1	3	2	0	1	1	1	8
3	اردبیل	1	2	0	0	0	0	0	3
4	اصفهان	1	3	1	1	0	0	0	7
5	البرز	1	2	1	0	0	0	0	4
6	ایلام	1	3	2	0	1	0	0	7
7	بوشهر	1	2	0	0	1	1	1	۶
8	تهران	2	3	0	1	0	0	0	6
9	جنوب کرمان	2	2	2	0	0	0	0	6
10	چهارمحال و	1	2	2	0	0	1	0	۶
11	خراسان جنوبی	1	2	1	1	0	1	1	۷
12	خراسان رضوی	1	3	1	2	0	1	0	۸
13	خراسان شمالی	2	2	1	2	0	0	0	7
14	خوزستان	1	2	2	0	1	1	0	۷
15	زنجان	1	2	0	1	0	0	0	4
16	سمنان	1	3	2	0	0	0	0	6
17	سیستان و	2	4	1	0	1	1	1	۱۰
18	فارس	3	5	2	0	0	1	1	12
19	قزوین	1	3	0	0	0	1	0	5
20	قم	1	2	0	0	0	0	0	3
21	کردستان	1	3	0	1	0	1	1	7
22	کرمان	1	3	1	0	0	1	0	6
23	کرمانشاه	1	3	1	0	0	1	0	6
24	کهگیلویه و	1	2	1	0	0	1	0	5
25	گلستان	2	3	1	2	0	1	0	9
26	گیلان	1	2	2	2	0	1	0	8
27	لرستان	1	2	1	0	1	1	0	6
28	مازندران	2	3	0	2	0	0	1	8
29	مرکزی	1	2	0	0	0	1	0	4
30	هرمزگان	1	2	1	0	0	1	1	6
31	همدان	1	3	1	0	0	0	0	5
32	یزد	1	2	1	0	0	1	0	5
جمع کل		40	83	31	16	6	2	9	204

۶- طرح حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد به منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور زنان روستایی و

عشایری

این طرح در راستای ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر توجه ویژه به نقش سازنده زنان و بهره‌مندی از سرمایه انسانی آنان در فرآیند توسعه پایدار متوازن، سند تحول دولتی مردمی و تفاهم نامه فیما بین معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده و وزارت جهاد کشاورزی، تنظیم شده و اجرایی می‌شود.

• اهداف کیفی:

- حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور زنان روستایی و عشایری
- افزایش سرمایه در گردش صندوق‌های اعتبارات خرد روستایی و عشایری
- توسعه کسب و کارهای خرد اعضای صندوق‌ها در قالب اجرای پروژه‌های تخصصی کشاورزی گروهی
- توسعه طرح‌های توانمندی زنان در مدیریت پایدار سرزمین

• اهداف کمی:

- ۱- حمایت از ۱۷۶ مورد صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری با توانمندسازی اعضای صندوق‌ها از طریق:
 - اجرای پروژه تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی (GAP) در ۴۰ واحد آموزشی - تولیدی
 - اجرای پروژه ترویج تولید گیاهان دارویی توسط زنان روستایی در ۸۳ واحد آموزشی - تولیدی
 - اجرای پروژه ترویج تولید گیاهان دارویی توسط زنان عشایری در ۳۱ واحد آموزشی - تولیدی
 - اجرای پروژه تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری در ۱۶ واحد آموزشی - تولیدی
 - اجرای پروژه ترویج طیور بومی در ۶ استان
 - اجرای پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج، در ۲ واحد آموزشی - تولیدی (استان مازندران)
- ۲- اجرای طرح آموزش ارکان و اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد به تعداد ۳۷۲۰ نفر و به مدت ۷۴۱۶۰ نفر ساعت با موضوع توانمندسازی برای اجرای پروژه‌های اشتغال‌زا در بخش کشاورزی و عشایری به شرح زیر:
 - اجرای پروژه تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی (GAP) در ۴۰ واحد آموزشی - تولیدی برای ۸۰۰ نفر زن روستایی و عشایری به میزان ۱۴۴۰۰ نفر ساعت آموزش
 - اجرای پروژه ترویج تولید گیاهان دارویی توسط زنان روستایی در ۸۳ واحد آموزشی - تولیدی، با آموزش ۱۶۶۰ نفر زن روستایی به میزان ۲۹۸۸۰ نفر ساعت آموزش
 - اجرای پروژه ترویج تولید گیاهان دارویی توسط زنان عشایر در ۳۱ واحد آموزشی - تولیدی، با آموزش ۶۲۰ نفر زن عشایری به میزان ۱۱۱۶۰ نفر ساعت آموزش
 - اجرای پروژه تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری در ۱۶ واحد آموزشی - تولیدی برای ۵۸۰ زن روستایی و عشایری به میزان ۱۰۴۴۰ نفر ساعت
 - اجرای پروژه ترویج طیور بومی در ۶ استان برای ۶۰ زن روستایی و عشایری به میزان ۱۰۸۰ نفر ساعت آموزش
 - اجرای پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج، در ۲ واحد آموزشی - تولیدی (استان مازندران) برای ۶۰ زن روستایی و عشایری به میزان ۷۲۰۰ نفر ساعت آموزش

• حیطه اجرای طرح:

- ملی (۳۱ استان و یک منطقه جنوب کرمان)

• مخاطبان طرح:

- اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری
- زنان سرپرست خانوار عضو صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری
- زنان روستایی و عشایری فعال در بخش کشاورزی

• **زمانبندی اجرای پروژه (گانت چارت اجرایی):**

زمانبندی اجرای پروژه‌ها با توجه به فصل کشت و زمان فعالیت بر اساس شرایط اقلیمی استان‌ها انجام می‌شود به طور کلی جهت اجرای پروژه‌ها یک سال مالی زمان نیاز دارد که بر اساس جدول شماره ۳ انجام می‌شود.

جدول شماره ۳- زمانبندی اجرای طرح حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد به منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور

ردیف	عنوان اقدام	سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳											
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱	تهیه دستورالعمل اجرایی و تعیین شاخص‌های مورد نیاز	*	*										
۲	برگزاری کارگاه‌های توجیهی ملی و استانی		*										
۳	شناسایی صندوق‌های اعتبارات خرد واجد شرایط اجرای طرح‌ها			*	*	*							
۴	آموزش ارکان و اعضای صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری در حوزه عملیات خوب کشاورزی؛ گیاهان دارویی؛ طیور بومی؛ نوغانداری			*	*	*	*	*	*	*	*	*	
۵	اجرای فرایند طرح در استان‌ها		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۶	نظارت بر فرایند اجرای طرح		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۷	بررسی، تحلیل و ارائه گزارش مرحله ای و نهایی به معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده منضم به بسته رسانه‌ای (مقالات، اخبار، گزارش‌ها، تصاویر و محتوای رسانه‌ای تولیدشده)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

با توجه به این‌که برنامه‌ها جهت توانمندسازی اعضای صندوق اعتبارات خرد اجرا می‌شود. لذا ابتدا تعداد صندوق مورد حمایت هر استان در جدول شماره ۴ آورده شده است. براساس تعداد صندوق‌های تحت پوشش، توزیع استانی پروژه‌ها در جداول ۵، ۱۲، ۱۶، ۱۳، ۱۹ و ۲۲ آورده شده است.

جدول شماره ۴- توزیع استانی طرح حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد به منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور

ردیف	استان	تعداد صندوق نهایی	تعداد فراگیران تحت پوشش (نفر)	میزان آموزش فراگیران (نفر ساعت)
1	آذربایجان شرقی	6	150	2700
2	آذربایجان غربی	7	130	2340
3	اردبیل	3	60	1080
4	اصفهان	7	130	2340
5	البرز	4	80	1440
6	ایلام	6	120	2160
7	بوشهر	4	70	1260
8	تهران	6	120	2160
9	جنوب کرمان	6	120	2160
10	چهارمحال و بختیاری	5	100	1800

1980	110	5	خراسان جنوبی	11
3240	180	7	خراسان رضوی	12
3240	180	7	خراسان شمالی	13
1980	110	6	خوزستان	14
1440	80	4	زنجان	15
2160	120	6	سمنان	16
2700	150	8	سیستان و بلوچستان	17
3600	200	10	فارس	18
1440	80	4	قزوین	19
1080	60	3	قم	20
1800	100	5	کردستان	21
1800	100	5	کرمان	22
1800	100	5	کرمانشاه	23
1440	80	4	کهگیلویه و بویراحمد	24
3600	200	8	گلستان	25
3600	200	7	گیلان	26
1620	90	5	لرستان	27
3240	180	7	مازندران	28
1080	60	3	مرکزی	29
1440	80	4	هرمزگان	30
1800	100	5	همدان	31
1440	80	4	یزد	32
0	0	0	ستاد	
66960	3720	176	جمع کل	

راستای حمایت از صندوق‌های اعتبارات خرد به منظور توسعه کسب و کارهای کشاورزی محور زنان روستایی و عشایری پروژه‌های به شرح ذیل اجرا می‌شود.

۶-۱- پروژه ترویج تولید محصولات گواهی شده با رعایت حدمجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی (GAP)

استفاده بیش از حد مجاز از سموم و کودهای شیمیایی برای افزایش کمی محصولات کشاورزی، موجب ترویج فرهنگ استفاده از آلاینده‌های شیمیایی در کلیه سطوح اعم از مزارع کوچک و بزرگ شده است. حتی باغچه‌های خانگی و مزارع کوچک مقیاس هم از نفوذ آلاینده‌های شیمیایی در امان نبودند. این امر علاوه بر به مخاطره انداختن سلامتی مصرف کنندگان، موجب آلوده شدن آب و خاک نیز شده است. مقابله با این موضوع هم از نظر حفظ سلامت انسان و هم از حیث سلامت محیط و پایداری آن، حائز اهمیت است. تجربه نشان می‌دهد که منطقی‌ترین روش مواجهه با این امور که طی سال‌ها در اذهان افراد نهادینه شده‌اند، بیش از هرچیز نیازمند تغییر نگرش و دانش به طور همزمان است. در واقع فرهنگ سازی از طریق تعامل ذهنیت و عینیت شکل می‌گیرد و به تدریج نهادینه می‌شود.

از این رو هدف از اجرای این پروژه ترویج فرهنگ تولید و مصرف محصول گواهی شده و استاندارد از طریق آموزش و عملیات اجرایی به طور همزمان بوده است. بدیهی است ترویج این فرهنگ در خانواده‌های روستایی و عشایری علاوه بر جریان سازی در سطوح مختلف جامعه، از طریق آگاهی بخشی به فرزندان و کشاورزان آینده، ضمانت اجرایی آن را در آینده نیز تقویت می کند. زنان به عنوان مادران، همسران و افرادی که الگوی تغذیه خانواده را تعیین می کنند. نسبت به سلامت اعضای خانواده حساس هستند آنان چه به عنوان تولید کننده و چه به عنوان مصرف کننده برای تولید و مصرف محصول گواهی شده با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی ایران گپ (GAP)، از مزرعه تا سفره انگیزه زیادی دارند. به این ترتیب موضوع توانمندسازی زنان روستایی و عشایری در تولید و مصرف محصول گواهی شده و استاندارد و معاونت امور زنان و خانواده مطرح و همکاری فی مابین برای اجرایی شدن آن شکل گرفت.

جدول شماره ۵- توزیع استانی پروژه ترویج تولید محصولات گواهی شده با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و عملیات خوب کشاورزی (GAP)						
ردیف	استان	تعداد واحد آموزشی - تولیدی اجرا	تعداد فراگیران تحت پوشش (نفر)	تعداد کارگاه (مورد)	میزان آموزش فراگیران (نفر روز)	میزان آموزش فراگیران (نفر ساعت)
1	آذربایجان شرقی	1	20	3	60	360
2	آذربایجان غربی	1	20	3	60	360
3	اردبیل	1	20	3	60	360
4	اصفهان	1	20	3	60	360
5	البرز	1	20	3	60	360
6	ایلام	1	20	3	60	360
7	بوشهر	1	20	3	60	360
8	تهران	2	40	3	120	720
9	جنوب کرمان	2	40	3	120	720
10	چهارمحال و بختیاری	1	20	3	60	360
11	خراسان جنوبی	1	20	3	60	360
12	خراسان رضوی	1	20	3	60	360
13	خراسان شمالی	2	40	3	120	720
14	خوزستان	1	20	3	60	360
15	زنجان	1	20	3	60	360
16	سمنان	1	20	3	60	360
17	سیستان و بلوچستان	2	40	3	120	720
18	فارس	3	60	3	180	1080
19	قزوین	1	20	3	60	360
20	قم	1	20	3	60	360
21	کردستان	1	20	3	60	360

22	کرمان	1	20	3	60	360
23	کرمانشاه	1	20	3	60	360
24	کهگیلویه و بویراحمد	1	20	3	60	360
25	گلستان	2	40	3	120	720
26	گیلان	1	20	3	60	360
27	لرستان	1	20	3	60	360
28	مازندران	2	40	3	120	720
29	مرکزی	1	20	3	60	360
30	هرمزگان	1	20	3	60	360
31	همدان	1	20	3	60	360
32	یزد	1	20	3	60	360
	ستاد	0	0	1	0	0
	جمع کل	40	800	97	2400	14400

• دستورالعمل اجرای پروژه «ترویج تولید محصولات گواهی شده با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و GAP»

نظر به ارتقای مهارت‌های شغلی زنان کشاورز با رویکرد آموزش و ترویج تولید و مصرف محصولات کشاورزی استاندارد و با محوریت اجرایی نمودن دستورالعمل حد مجاز آلاینده‌ها در سامانه سماک و رعایت اصول عملیات خوب کشاورزی (GAP) در واحد آموزشی - تولیدی های منتخب محصولات کشاورزی، این شیوه‌نامه تهیه، تدوین و به استان‌ها ابلاغ می‌گردد.

مشخصات کلی پروژه :

جدول شماره ۶- مشخصات کلی پروژه «ترویج تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و GAP»	
هدف	فراهم نمودن زمینه ایجاد و توسعه کسب و کار برای زنان روستایی و عشایری عضو صندوق‌های اعتبارات خرد روستایی با تولید محصولات گواهی‌شده
مسئول ملی پروژه	دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری- موسسه آموزش و ترویج کشاورزی
همکار ملی پروژه	معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری
جامعه هدف	زنان روستایی و عشایری عضو صندوق‌های اعتبارات خرد روستایی و عشایری
محل اجرا	۳۱ استان کشور و یک منطقه
تعداد افراد تحت پوشش برنامه	طبق برنامه عملیاتی ۱۴۰۳ ارسالی به استان- موافقت‌نامه همکاری با معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری ۱۴۰۲
تعداد محصول تحت پوشش	طبق برنامه عملیاتی ۱۴۰۳ ارسالی به استان موافقت‌نامه همکاری با معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری ۱۴۰۲
تعداد واحد آموزشی - تولیدی اصلی	طبق برنامه عملیاتی ۱۴۰۳ ارسالی به استان - موافقت‌نامه همکاری با معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری ۱۴۰۲
مدت زمان اجرای پروژه	یک سال زراعی
مجری پروژه	مدیریت هماهنگی ترویج استان‌ها، کارشناسان مسئول امور زنان در استان‌ها، کارشناسان

• اهداف پروژه:

- ۱- ترویج تولید و مصرف محصولات کشاورزی گواهی شده و استاندارد
- ۲- مدیریت منابع آب و خاک، کمک به پایداری منابع و محافظت از آن برای نسل های آینده
- ۳- آشنایی با استانداردهای حد مجاز آلاینده ها، ایران گپ GAP و ترویج روش ها و فنون جدید کشاورزی در راستای افزایش بهره وری
- ۴- زمینه سازی در راستای بهبود کیفیت زندگی و سطح معیشت خانوار روستایی و عشایری
- ۵- فراهم نمودن زمینه ایجاد و توسعه کسب و کار برای خانوارهای روستایی و عشایری
- ۶- آموزش و فرهنگ سازی در زمینه کاهش مصرف استفاده از سموم

• تعاریف و اصطلاحات:

واحد آموزشی – تولیدی:

یک واحد عملیاتی ترجیحاً متعلق به تسهیلات یا یک زن پیشرو و کارآفرین که حداقل شرایط لازم جهت اجرای پروژه را دارا باشد. در این واحد، علاوه بر آموزش های مرسوم به گروه مخاطب، به صورت عملی با تسهیم هزینه از طریق منابع دولتی فرآیند ایجاد یک کسب و کار با یک دوره کامل آموزشی (بذر تا بذر) انجام می شود.

جامعه هدف:

در هر واحد آموزشی – تولیدی اصلی جامعه هدف شامل اعضای صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری، زنان کارآفرین و تولیدکننده در بخش کشاورزی می باشند.

استاندارد:

استاندارد بیان شرایطی است که باید برای دستیابی به یک هدف معین رعایت شود و قابل استفاده مکرر باشد و نیز استاندارد به معنای هر معیار و مقیاسی است که با آن بتوان کیفیت و کمیت اموری را مورد سنجش قرار داد.

گپ (GAP):

مجموع روش های کشاورزی که از طریق حفظ پایداری زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی، منجر به تولید محصولات کشاورزی غذایی و غیر غذایی ایمن و مطلوب می گردد.

به عبارت دیگر تمام عملیات مربوط به مدیریت تولید محصولات کشاورزی (کاشت، داشت، برداشت، جداسازی، بسته بندی، نگهداری و حمل و نقل) در زمینه کاربرد توصیه های لازم و با در نظر گرفتن جوانب اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی برای کاهش آلاینده های فیزیکی، شیمیایی و میکروبیولوژی که برای دستیابی به هدف امنیت و ایمنی غذایی و ملزومات خاص در زنجیره غذایی لازم است.

مدیر کنترل کیفیت:

شخصیت حقیقی است که از طرف متقاضی معرفی و مسئولیت کنترل کیفیت فرآیند و محصول کشاورزی را عهده دار می باشد و طبق آیین نامه تأیید صلاحیت علمی و فنی مدیران کنترل کیفیت مصوب سازمان ملی استاندارد ایران، تأیید صلاحیت شده و

دارای پروانه فعالیت می باشد و مدیر کنترل کیفیت می تواند، مدیر کلینیک گیاه پزشکی / مدیر آزمایشگاه خاک شناسی و تجزیه خاک و گیاه و یا مدیر شرکت خدمات مشاوره فنی باشد.

برای واحدهای کشاورزی (باغ و مزرعه، بصورت مجموعه واحد و یا مجموعه خرد) با سطح حداکثر تا ۵۰ هکتار و برای واحدهای کشاورزی (گلخانه و واحدهای پرورش قارچ خوراکی، بصورت مجموعه واحد و یا مجموعه خرد) با سطح حداکثر تا ۱۰ هکتار، وجود یک مدیر کنترل کیفیت، الزامی است.

آلاینده ها:

به دسته ای از مواد گفته می شود که عدم مطابقت آن ها با حدود مجاز تعیین شده در استانداردهای ملی مربوط، برای مصرف کننده مضر است. این مواد شامل: باقی مانده آفت کش ها، نیترات، فلزات سنگین، میکوتوکسین و... می باشد. یادآوری: منظور از حد مجاز آلاینده ها در محصولات کشاورزی، فقط باقی مانده خود آن آلاینده بوده و متابولیت های آن را شامل نمی شود.

شرکت بازرسی:

شخصیت حقوقی است که دارای گواهی نامه بازرسی از سازمان و یا مرکز ملی تأیید صلاحیت، باشد.

آزمایشگاه همکار:

آزمایشگاهی است که دارای تأییدیه از سازمان استاندارد و یا گواهی نامه تأیید صلاحیت از مرکز ملی تأیید صلاحیت، باشد.

کد شناسایی محصول:

کد شناسایی واحد تولیدی و محصول کشاورزی است که توسط سازمان جهاد کشاورزی استان صادر می شود و بر اساس آن مشخصات تولید کننده، محصول، کلینیک، آزمایشگاه، شرکت بازرسی، مبدأ تولید در سطح دهستان، بخش، شهرستان و استان قابل ردیابی است و به منزله تأییدیه سازمان جهاد کشاورزی استان می باشد.

• ساختار اجرایی پروژه

پروژه دارای اعضا تخصصی و فنی به صورت کمیته در سطوح ملی، استانی و شهرستان (در صورت لزوم) می باشد.

کمیته ملی و برنامه ریزی:

این کمیته شامل مدیرکل دفتر توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی و عشایری، کارشناسان و مشاور پروژه می باشد. وظایف این کمیته شامل سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت بر روند اجرای پروژه است.

کمیته استانی:

اعضای کمیته فنی استان ها عبارتند از: نمایندگان از مرکز تحقیقات و سازمان ملی استاندارد و ادارات حفظ نباتات، زراعت، باغبانی، محیط زیست و سلامت غذا با دبیری مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان. وظایف این کمیته شامل برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر فرایند انجام کار در استان ها و شهرستان های تحت پوشش، در کلیه استان ها و شهرستان های مجری پروژه می باشد.

کمیته شهرستانی:

اعضای کمیته فنی پروژه در شهرستان عبارتند از: مسئول اداره آموزش و ترویج شهرستان، مسئول مرکز جهاد کشاورزی، کارشناسان موضوعی باغبانی، زراعت، ترویج و حفظ نباتات و مروج مسئول پهنه های تولیدی

• **فعالیت‌های آموزشی - ترویجی پروژه :**

برنامه‌های آموزشی - ترویجی پروژه بر اساس موافقت‌نامه همکاری فی‌مابین معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و وزارت جهاد کشاورزی، مقرر است تا پایان برنامه اجرایی پروژه اقدام به برگزاری کارگاه آموزشی توجیهی به مدت ۲۴ ساعت برای کارشناسان مسئول امور زنان جهاد کشاورزی ۳۱ استان و منطقه جنوب کرمان (جیرفت و کهنوج) و ۳ کارگاه آموزشی عمومی با موضوع: ۱- مدیریت بهینه مزرعه IPM و آشنایی با استانداردهای MRL و GAP ۲- تغذیه گیاهی مناسب ۳- مبارزه صحیح با آفات و بیماری‌ها محصولات کشاورزی در ۳۲ استان کشور به مدت ۱۸ ساعت برای زنان روستایی اجرا شود.

• **سرفصل‌های عمومی:**

کارشناسان مسئول پروژه در سطح استان اقدام به برنامه‌ریزی و هماهنگی لازم برای برگزاری کارگاه‌های عمومی بر اساس سرفصل‌های ذکر شده در جدول زیر می‌نمایند و در هر شهرستان یک دوره از کارگاه‌های مذکور را برای اعضای واحد آموزشی - تولیدی اصلی (تابع اصلی و تابعین فرعی) برگزار می‌نمایند. از سرفصل‌های عمومی ارائه شده در جدول ذیل جهت بهره‌برداری در کارگاه‌های آموزشی با هدف ترویج، ترغیب و فرهنگ‌سازی تولید و استفاده از محصولات گواهی‌شده، که مقرر است در استان اجرا گردد نیز استفاده می‌شود.

جدول شماره ۷- سرفصل‌های عمومی آموزش و ترویج تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و استاندارد (GAP)

ردیف	عنوان دوره آموزشی	تاریخ اجرا	محل اجرا	مدت کارگاه	تعداد نفر روز
۱	آشنایی با انواع استانداردها حدمجاز آلاینده ها، GAP و MRL و تشویقی	-	کلاس	یک روز	-
۲	ایمنی غذایی	-	کلاس	یک روز	-
۳	تغذیه گیاهی مناسب و اصولی	-	مزرعه	یک روز	-
۴	مدیریت مزرعه و مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌ها IPM	-	مزرعه	یک روز	-

• **سرفصل‌های تخصصی:**

این سرفصل‌ها جزء الزامات اجرای پروژه می‌باشند. با برگزاری این کارگاه‌ها توسط کارشناسان پروژه، جامعه هدف آمادگی لازم را برای اجرای پروژه پیدا می‌کنند، در هر استان برنامه‌ریزی لازم برای تدریس اصولی و صحیح سرفصل‌های ذیل در واحد آموزشی - تولیدی اصلی توسط کارشناسان خبره، باید انجام شود.

جدول شماره ۸- سرفصل‌های اختصاصی آموزش و ترویج تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و استاندارد

(GAP)

ردیف	سرفصل دوره آموزشی	تاریخ اجرا	محل اجرا	مدت کارگاه
۱	آشنایی با مبحث مدیریت بهینه منابع پایه	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۲	آشنایی با سرنوشت آفت‌کش‌ها پس از ورود به مزرعه	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۳	آشنایی با سموم مجاز کشور و آشنایی با دوره کارنس سموم و سمپاشی اصولی	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۴	آشنایی با خصوصیات کودها و نحوه اختلاط انواع کودها	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز

			(مختص محصول هدف)، زمان مصرف کود و سموم برای محصول هدف	
۵	نحوه شناسایی خطرات و نقاط بحرانی مختص به محصول هدف	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۶	دستورالعمل تغذیه اصولی محصول هدف	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۷	انتقال یافته‌های تحقیقاتی مختص محصول هدف	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۸	آشنایی با فیزیولوژی و نیاز غذایی محصول هدف	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز
۹	آشنایی با برندسازی، روش‌های بسته‌بندی، بازاریابی و بازاریابی محصولات	شرایط جغرافیایی استان	مزرعه	یک روز

• زمانبندی پروژه :

جدول شماره ۹- برنامه زمان بندی اجرای پروژه تولید محصولات کشاورزی با رعایت حد مجاز آلاینده‌ها و استاندارد (GAP)

ردیف	شرح عملیات	زمان اجرا در سال ۱۴۰۳											
۱	تشکیل کمیته فنی استان و شهرستان و انتخاب محصول و انتخاب جامعه هدف از اعضای صندوق اعتبارات خرد روستایی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۲	تحلیل وضعیت موجود و تقویم زمانی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۳	آزمایش خاک و آب مزارع هدف	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۴	برگزاری کارگاه‌های آموزشی توجیهی جامعه هدف	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵	برگزاری کارگاه‌های آموزشی در مزرعه پایلوت (کاشت، داشت، برداشت، بازاریابی)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۶	بازدید اعضای ستاد	در طول زمان اجرای پروژه											
۷	برگزاری کارگاه‌های آموزشی تغذیه گیاهی مناسب	بر اساس شرایط رشد محصول											
۸	برگزاری کارگاه‌های آموزشی مبارزه با آفات و بیماری‌ها	بر اساس شرایط رشد محصول											
۹	توزیع نهاده بیولوژیک جهت تغذیه محصول هدف	بر اساس شرایط رشد محصول											
۱۰	توزیع نهاده بیولوژیک جهت مبارزه با آفات و بیماری‌ها	بر اساس شرایط رشد محصول											
۱۱	نمونه‌گیری برگ جهت آنالیز و ارسال به آزمایشگاه معتبر	بر اساس شرایط رشد محصول											
۱۲	نمونه‌گیری برای آزمایش محصول نهایی	بر اساس شرایط رشد محصول											
۱۳	نظارت فرایندی و جمع‌آوری اسناد برای اخذ استاندارد تشویقی	در طول زمان اجرای پروژه											
۱۴	ارائه گزارش مرحله‌ای و نهایی به ستاد مرکزی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

* با توجه به شرایط اقلیمی استان‌ها و زمان تخصیص اعتبارمراحل زمانبندی ممکن است تغییر یابد (گزارشات ۳ ماهه باشد)

نحوه عملیاتی نمودن پروژه در مزارع

کارشناسان مسئول پروژه پس از شرکت در کارگاه ملی آموزشی - توجیهی پروژه و آشنایی با مفاد و روش اجرایی آن در سال جاری، اقدام به تشکیل کمیته استانی و برگزاری جلسه می‌نمایند.
اعضاء کمیته استانی (قبلا معرفی شده‌اند)

دستور کار کمیته استانی: تعیین نوع محصول - تعیین جامعه هدف از اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری در روستای هدف

(نماینده امور زنان استان کلیات پروژه و تفاهم‌نامه‌ها رو در کمیته استانی معرفی می‌نماید)

*** صورت‌جلسه کمیته استانی به عنوان یکی از اسناد اخذ استاندارد الزامی می‌باشد لذا کارشناس مسئول امور زنان استان صورت‌جلسه، مصوبات و اظهار نظر دقیق اعضای کمیته را ثبت می‌نمایند و همراه با گزارش عملکرد به کمیته ستادی در تهران ارسال می‌کنند.

*** تحلیل وضعیت موجود و تقویم زمانی محصول:

کارشناس مسئول پروژه، تحلیلی از وضعیت موجود محصول هدف، تقویم زمانی محصول که به صورت کلی شامل زمان کاشت و داشت و برداشت محصول می‌باشد تهیه می‌کند. هدف از تهیه مستندات فوق به کارشناس کمک می‌کند تا نقاط بحرانی و حساس که باعث ایجاد خطر یا تولید محصول مسموم می‌شود را شناسایی و برای آن راهکار مناسب به جامعه هدف ارائه نماید. همچنین تهیه تحلیل وضعیت موجود در پیش آگاهی و انجام مراقبت‌های لازم کمک شایانی به ارائه توصیه‌های فنی مناسب می‌نماید.

تهیه تقویم زمانی محصول به کارشناس و کشاورز کمک می‌کند قبل از طغیان آفت یا بیماری در زمان مناسب عکس‌العمل لازم را انجام دهند و از نهاده‌های غیر شیمیایی و مناسب استفاده نمایند.

*** نکاتی که باید در تحلیل وضعیت موجود مد نظر قرار گیرد:

- ۱- سابقه تاریخی کشت محصول در منطقه مورد نظر آورده شود؛
- ۲- شرایط کشت محصول دقیقاً شرح داده شود؛
- ۳- نحوه مبارزه سنتی با آفات و بیماری‌ها و همچنین مبارزه شیمیایی و زمان مبارزه شرح داده شود؛
- ۴- اثر بخشی کارشناسان در تغییر وضعیت محصول از سنتی به مکانیزه بودن شرح داده شود؛
- ۵- علف‌های هرز غالب در مزارع که محصول هدف در آنها کشت شده مشخص شوند؛
- ۶- میزان کاهش مصرف نهاده‌های شیمیایی آورده شود (در صورت امکان تهیه اینفوگرافی تولید محصول گواهی شده و استاندارد)؛
- ۷- نحوه آبیاری یا سیستم آبیاری، میزان صرفه‌جویی در مصرف آب نسبت به سال‌های گذشته، نحوه برداشت محصول و نگهداری آن شرح داده شود؛ و
- ۸- مقدار عملکرد محصول در سال‌های قبل مشخص شود.

*** تعیین واحد آموزشی - تولیدی اصلی:

یک نفر از زنان روستایی کشاورز از اعضای صندوق اعتبارات خرد روستای مورد نظر که شرایط مناسب را برای اینکه تابع اصلی باشد دارا هستند، انتخاب می‌شود و کلیه مراحل اجرایی پروژه در مزرعه ایشان اجرا و به عنوان مزرعه اصلی انتخاب می‌گردد.

*** تابعین فرعی:

شامل تعدادی از زنان کشاورز روستایی علاقه‌مند که با حضور در تمام دوره‌های آموزشی و مراحل اجرایی در واحد آموزشی - تولیدی اصلی، با فرایند اجرایی پروژه آشنا می‌شوند.

**** نحوه نمونه گیری آب و خاک مزرعه به منظور آزمایش:**

با تهیه نمونه خاک و نمونه آب به منظور ارسال به آزمایشگاه مرجع، در جهت تعیین سمیت‌ها، بیش‌بودها و کمبودها اقدام می‌شود.

فرم‌ها و جداول

**** فرم - A:**

این فرم به عنوان شناسنامه گروه هدف می‌باشد که اطلاعات اعضاء در آن درج خواهد شد و در راس فرم مشخصات تابع اصلی تکمیل می‌گردد، این فرم جزء اسناد مدیریتی پروژه می‌باشد و باید کاملاً دقیق تکمیل گردد. (فرم A)

کد فرم : شماره : تاریخ :		وزارت جهاد کشاورزی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی معاونت آموزش و ترویج دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی			
شناسنامه گروه هدف استقرار استفاده های کشاورزی (بازه زمان روستایی) فرم A					
ردیف	نام استان	نام شهرستان	نام روستا	نام پهنه	نوع محصول
مشخصات تابع اصلی :					
نام نام خانوادگی	سن	کد ملی	میزان تحصیلات	تعداد محصول سال قبل	سطح زیر کشت
لیست جامعه هدف :					
ردیف	نام نام خانوادگی	کد ملی	میزان تحصیلات	سطح زیر کشت	نوع محصولات
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					
۱۱					
۱۲					
۱۳					
۱۴					
۱۵					
۱۶					
۱۷					
۱۸					
۱۹					
۲۰					

فرم - B:

در این فرم کروکی مزرعه تابع اصلی و مشخصات کامل تابع اصلی که پروانه به نام ایشان صادر می‌شود تکمیل می‌گردد. (فرم - B)

فرم B: مشخصات مزرعه و بهره بردار

نام و نام خانوادگی بهره بردار	کد ملی	استان
شهرستان	بخش	روستا
محصول تحت پوشش	نوع / رقم	سطح زیرکشت
تاریخ کشت/ سن باغ	میزان محصول تولیدی	تاریخ برداشت
محل نگهداری محصول در صورت برداشت		

کروکی مزرعه / باغ

UTM (مختصات زمین تابع اصلی)

فرم اصلی :

در این فرم ابتدا نقاط بحرانی و خطر شناسایی و ثبت می گردند سپس توصیه های فنی کارشناس پروژه و پیشنهادات لازم جهت پیگیری ثبت می گردد. در ادامه اثر بخشی توصیه ها به صورت درصدی مشخص می گردد. این فرم باید به امضای رئیس واحد تخصصی شهرستان برسد، با توجه به نوع محصول انتخابی، به عنوان مثال برای محصول خیار، رئیس باغبانی شهرستان مدنظر است. این فرم به امضای کارشناس مسئول امور زنان روستایی و عشایری استان هم می رسد و در صورتی که در این پروژه کسی غیر از کارشناس مسئول امور زنان استان نیز فعالیت کند امضای ایشان نیز به عنوان کارشناس پروژه در این فرم درج می گردد. لازم است کلیه مراحل مصورسازی شود و پیوست فرم باشند. (فرم اصلی)

جدول اصلی شناسائی نقاط بحرانی در مزرعه و توصیه های کارشناسان

امضاء مسئول امور زنان

امضاء مسئول واحد تخصصي

امضاء کارشناس طرح

1

زمان فرارسیدن نمونه‌گیری محصول یک هفته قبل از برداشت محصول هدف می‌باشد در این راستا از نمایندگان ادارات سازمان استاندارد، حفظ نباتات، واحد تخصصی، محیط زیست و سلامت غذای سازمان، کشاورز (تابع اصلی) و کارشناس مسئول امور زنان سازمان دعوت به عمل آمده و جهت نمونه‌گیری و پلمپ محصول و تهیه دو نمونه از محصول اقدام می‌گردد در نهایت مراحل اخذ نمونه و شماره پلمپ صورت جلسه خواهد شد.

فرم‌های مندرج در دستورالعمل کاربرد نشان خدمجاز آلاینده‌ها در محصولات کشاورزی به شماره ۱۳۴/۲۲۷/د تاریخ تجدید نظر ۹۷،۰۳،۰۷ برای دریافت گواهی، در پورتال سازمان ملی استاندارد ایران قابل دسترسی است که در اینجا بدلیل حجم بالای آن امکان بارگذاری نیست.

سماک

این سامانه جهت وحدت رویه ثبت اطلاعات تولیدکنندگان محصول استاندارد طراحی شده و در راستای تسهیل اخذ نشان حد مجاز
آلاینده‌های محصولات کشاورزی می‌باشد.

- **مستند سازی**

برای مستند سازی این پروژه رعایت نکات زیر الزامی است:

- عناوین محصولات گواهی شده سال قبل که مورد حمایت طرح می باشد آورده شود (با ذکر نوع حمایت).
- نمایشگاه عرضه و فروش / قراردادهای فروش با هولدینگ ها / ارایه مقالات علمی و پژوهشی از اجرای طرح / همکاری با اتاق های بازرگانی و صادرات / همکاری با سایر کشاورزان داوطلب / ارایه آموزش های مقابله با کرونا و ... (لطفا با جزئیات آورده شود).
- نوع همکاری مرکز تحقیقات استان: کارشناس معین / کارشناس متخصص / همکاری در اجرای طرح پژوهشی / همکاری در استفاده از آزمایشگاه تحقیقات (رایگان / ارایه تخفیف)
- نحوه ی همکاری با سایر بخش های تخصصی و همکار در طرح (نکات مثبت و منفی اشاره شود): محیط زیست، تولیدات گیاهی، دانشگاه علوم پزشکی، استاندارد، سازمان غذا و دارو و ...
- نحوه حمایت در قالب تامین نهاده (کود و سموم بیولوژیک، تله ،بذر سبزی و ...)
- در صورت تشکیل گروه مجازی به اسامی هر گروه، حضور و یا عدم حضور کارشناسان تخصصی / معین و محقق، تعداد اعضای هر گروه و نوع آموزش و بسته های آموزشی ارایه شده در گروه ها ذکر شود.
- تصاویری از فرآیند اجرای طرح تهیه شود.
- نوآوری ها و فعالیت های جانبی مرتبط با طرح آورده شود
- چالش های پروژه، پیشنهاد و راهکارهای رفع چالش ها نیز ارایه شود.

۶-۲. پروژه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری براساس تکمیل زنجیره ارزش گیاهان دارویی و ترویج کشت

گیاهان دارویی

سرعت رشد استفاده از ترکیبات گیاهان دارویی در صنایع مختلف به خصوص در صنایع غذایی به شکل غذا، داروها، مکمل‌های غذایی و دمنوش‌ها از سرعت بسیار بالایی برخوردار است. با توجه به سرعت رشد بسیار بالای این محصولات، نیاز به مواد خام استاندارد این محصولات در حال افزایش است. با وجود رشد کشت این محصولات هنوز هم ۹۰ درصد مواد خام از طبیعت تامین می‌شود که علاوه بر تخریب منابع طبیعی نیازهای کیفی و کمی کارخانه‌های تولیدکننده را جابگو نیست. لذا کشت و فرآوری گیاهان دارویی تنها راه تامین پایدار این نیاز خواهد بود. از این‌رو دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری با همکاری مجری طرح گیاهان دارویی وزارتخانه، اقدام به اجرای پروژه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری براساس زنجیره ارزش گیاهان دارویی نموده است. این پروژه باتوجه به نقش موثر و سازنده زنان روستایی و عشایری و استفاده از سرمایه انسانی آنها در فرآیند توسعه پایدار در کل کشور، از سال ۱۳۹۹ تا کنون اجرا می‌شود.

جدول شماره ۱۲ - توزیع استانی پروژه تکمیل زنجیره ارزش و ترویج کشت گیاهان دارویی در سال ۱۴۰۳

ردیف	استان	تعداد واحد آموزشی - تولیدی	تعداد فراگیران تحت پوشش نفر	میزان آموزش (ساعت)	میزان آموزش (روز)	میزان آموزش (نفر ساعت)
1	آذربایجان شرقی	3	60	6	3	1080
2	آذربایجان غربی	3	60	6	3	1080
3	اردبیل	2	40	6	3	720
4	اصفهان	3	60	6	3	1080
5	البرز	2	40	6	3	720
6	ایلام	3	60	6	3	1080
7	بوشهر	2	40	6	3	720
8	تهران	3	60	6	3	1080
9	جنوب کرمان	2	40	6	3	720
10	چهارمحال و بختیاری	2	40	6	3	720
11	خراسان جنوبی	2	40	6	3	720
12	خراسان رضوی	3	60	6	3	1080
13	خراسان شمالی	2	40	6	3	720
14	خوزستان	2	40	6	3	720
15	زنجان	2	40	6	3	720
16	سمنان	3	60	6	3	1080
17	سیستان و بلوچستان	4	80	6	3	1440
18	فارس	5	100	6	3	1800
19	قزوین	3	60	6	3	1080

720	3	6	40	2	قم	20
1080	3	6	60	3	کردستان	21
1080	3	6	60	3	کرمان	22
1080	3	6	60	3	کرمانشاه	23
720	3	6	40	2	کهگیلویه و بویراحمد	24
1080	3	6	60	3	گلستان	25
720	3	6	40	2	گیلان	26
720	3	6	40	2	لرستان	27
1080	3	6	60	3	مازندران	28
720	3	6	40	2	مرکزی	29
720	3	6	40	2	هرمزگان	30
1080	3	6	60	3	همدان	31
720	3	6	40	2	یزد	32
0	0	0	0	0	ستاد	
29880			1660	83	جمع کل	

جدول شماره ۱۳- برنامه توزیع استانی پروژه تکمیل زنجیره ارزش و ترویج کشت گیاهان دارویی زنان عشایری
در سال ۱۴۰۳

ردیف	استان	تعداد واحد آموزشی - تولیدی (مورد)	تعداد فراگیران تحت پوشش (نفر)	میزان آموزش (ساعت)	میزان آموزش (روز)	میزان آموزش (نفر ساعت)
۱	آذربایجان شرقی	۱	۲۰	۶	۳	۳۶۰
۲	آذربایجان غربی	۲	۴۰	۶	۳	۷۲۰
۳	اردبیل	۰	۰	۰	۰	۰
۴	اصفهان	۱	۲۰	۶	۳	۳۶۰
۵	البرز	۱	۲۰	۶	۳	۳۶۰
۶	ایلام	۲	۴۰	۶	۳	۷۲۰
۷	بوشهر	۰	۰	۰	۰	۰
۸	تهران	۰	۰	۰	۰	۰
۹	جنوب کرمان	۲	۴۰	۶	۳	۷۲۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۲	۴۰	۶	۳	۷۲۰
۱۱	خراسان جنوبی	۱	۲۰	۶	۳	۳۶۰
۱۲	خراسان رضوی	۱	۲۰	۶	۳	۳۶۰
۱۳	خراسان شمالی	۱	۲۰	۶	۳	۳۶۰
۱۴	خوزستان	۲	۴۰	۶	۳	۷۲۰

۰	۰	۰	۰	۰	زنجان	۱۵
۷۲۰	۳	۶	۴۰	۲	سمنان	۱۶
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	سیستان و بلوچستان	۱۷
۷۲۰	۳	۶	۴۰	۲	فارس	۱۸
۰	۰	۰	۰	۰	قزوین	۱۹
۰	۰	۰	۰	۰	قم	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	کردستان	۲۱
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	کرمان	۲۲
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	کرمانشاه	۲۳
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	کهگیلویه و بویراحمد	۲۴
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	گلستان	۲۵
۷۲۰	۳	۶	۴۰	۲	گیلان	۲۶
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	لرستان	۲۷
۰	۰	۰	۰	۰	مازندران	۲۸
۰	۰	۰	۰	۰	مرکزی	۲۹
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	هرمزگان	۳۰
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	همدان	۳۱
۳۶۰	۳	۶	۲۰	۱	یزد	۳۲
۱۱۱۶۰			۶۲۰	۳۱	جمع کل	

• دستورالعمل اجرایی پروژه

این پروژه برای زنان روستایی بر اساس جدول شماره ۱۲ و برای زنان عشایری بر اساس جدول شماره ۱۳ با هماهنگی امور زنان روستایی و عشایری مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان به صورت جداگانه بر اساس دستورالعمل به شرح زیر اجرا می‌شود و گزارشات طبق فرم‌های پیوست تهیه و به دفتر مرکزی ارسال می‌شود.

تشکیل کارگروه‌ها و تعیین مجریان پروژه

• کارگروه برنامه‌ریزی ملی:

اعضای کارگروه:

۱. دفتر توسعه فعالیت‌های زنان روستایی و عشایری

۲. معاونت علمی و فن‌آوری موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

۴. مشاور ملی طرح

• وظایف کارگروه برنامه‌ریزی ملی:

- برنامه‌ریزی، نظارت و انجام هماهنگی لازم برای سهولت اجرای پروژه در استان‌ها

- تدوین دستورالعمل اجرایی به استان‌ها
- ارسال دستورالعمل اجرایی به استان‌ها
- ارسال و پیگیری پرداخت اعتبارات به استان‌ها
- بررسی روند اجرای پروژه و رفع موانع و مشکلات احتمالی
- ایجاد بسترهای مناسب برای بازاریابی و فروش محصولات تولیدی

• کارگروه فنی پروژه در سطح استان :

اعضای کارگروه:

- ۱- مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان
- ۲- کارشناس مسوول امور زنان استان
- ۳- پژوهشگر مروج ارشد گیاهان دارویی از مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی (به‌عنوان مشاور اصلی)
- ۴- نماینده منابع طبیعی استان
- ۵- نماینده امور عشایر استان
- ۶- نماینده معاونت باغبانی استان

• وظایف کارگروه استانی :

- ۱- انتخاب صندوق اعتبارات خرد جهت اجرای پروژه برای اعضای صندوق
- ۲- تعیین نوع محصول، با توجه به اقلیم منطقه و همچنین اولویت کمیته استانی
- ۳- تعیین شهرستان و پهنه تولیدی
- ۴- ارائه مشاوره‌های فنی به بهره‌بردار اصلی
- ۵- ارائه دستورالعمل‌های فنی محصول انتخابی و تعیین برنامه زمانی کارگاه‌های آموزشی تخصصی
- ۶- نظارت بر روند اجرای طرح
- ۷- ارسال مدارک و مستندات در طول فصل زراعی به دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

• کارگروه فنی در سطح شهرستان :

اعضای کارگروه:

- ۱- کارشناس امور زنان شهرستان
- ۲- کارشناس مسئول پهنه تولیدی

- ۳- کارشناس موضوعی باغبانی
- ۴- کارشناس موضوعی زراعت
- ۵- کارشناس موضوعی حفظ نباتات
- ۶- کارشناس امور عشایر

• **وظایف کارگروه فنی شهرستان :**

- ۱- انتخاب جامعه هدف از اعضای صندوق اعتبارات خرد روستایی: ۲۰ نفر از زنان روستایی مستقر در یک پهنه تولیدی (بهره‌بردار اصلی حتما از زنان روستایی عضو صندوق‌های اعتبارات خرد روستایی باشد)
- ۲- ارائه مشاوره‌های لازم برای بهره‌بردار (حتی‌الامکان از طریق مجازی صورت گیرد).
- ۳- برگزاری کارگاه‌های آموزشی (لازم به ذکر است باتوجه به شرایط استان تا جایی که امکان دارد از شبکه‌های مجازی برای آموزش‌ها استفاده گردد)
- ۴- تهیه و توزیع نهاده‌های بیولوژیک طرح متناسب با نوع محصول
- ۵- تهیه گزارشات مصور و ارسال به کارگروه استانی
- ۶- بازدید میدانی از مزارع هدف و ارائه توصیه‌های فنی لازم
- ۷- تهیه تابلو جامعه هدف با ذکر مشخصات پروژه و لوگوی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان تات - موسسه آموزش و ترویج کشاورزی - دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری) و معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری

جدول زمانبندی اجرای پروژه :

جدول شماره ۱۴- زمان بندی اجرای پروژه توانمندسازی زنان روستایی و عشایری براساس تکمیل زنجیره ارزش گیاهان دارویی در سال ۱۴۰۳

ردیف	عنوان اقدام	زمان اجرا در سال ۱۴۰۳							
		۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱	تشکیل کمیته فنی استان و شهرستان و انتخاب جامعه هدف	*							
۲	تحلیل وضعیت موجود	*							
۳	تهیه و ابلاغ دستورالعمل به مراکز منتخب	*							
۴	برگزاری کارگاه‌های آموزشی - توجیهی در استان		*	*					
۵	بازدید اعضای ستاد	در طول پروژه							
۶	توزیع نهاده بیولوژیک گیاهان دارویی	در طول پروژه							
۷	توزیع نهاده بیولوژیک جهت مبارزه با آفات و بیماری‌ها	در طول پروژه							
۸	اجرای بازدیدهای ترویجی	بر اساس شرایط رشد محصول							
۹	نظارت فرایندی و جمع‌آوری اسناد مربوطه - گزارش مرحله ای			*			*		
۱۰	ارایه گزارش عملکرد پایانی	پس از اتمام پروژه							

نتایج حاصل از اجرای طرح :

- تولید کشت گیاهان دارویی درآمدزا مطابق با اقلیم منطقه و افزایش سطح آگاهی زنان روستایی و عشایری
- افزایش اشتغالزایی پایدار برای زنان روستایی و عشایری اعضای صندوق‌های خرد روستایی و عشایری
- کاهش تخریب منابع طبیعی و گونه‌های در حال انقراض
- افزایش تولید محصولات سالم
- تهیه مواد خام اولیه برای کارخانه‌های و صنایع فرآوری موجود
- توسعه و گسترش بازار گیاهان دارویی

نکات قابل توجه:

- توضیح آنکه توسعه کشت گیاهان دارویی در عرصه‌های زراعی با مشارکت زنان روستایی و در عرصه‌های منابع طبیعی با مشارکت زنان عشایر انجام می‌شود.
- در استان‌های منتخب برای اجرای پروژه در منطقه عشایری، یک عرصه منابع طبیعی انتخاب می‌شود که با مشارکت زنان عشایری احیا و توسعه می‌یابد.
- سطح زیرکشت در هر واحد آموزشی - تولیدی برای یک صندوق اعتبارات خرد روستایی، حتی المقدور کمتر از نیم هکتار نباشد (لازم به توضیح است سطح زیرکشت می‌تواند برای یک یا چندین بهره‌بردار تا سطح ۵۰۰۰ متر باشد).

مستند سازی و گزارش گیری

مستند سازی اجرای طرح شامل تهیه عکس از فرآیند اجرا، لیست شرکت کنندگان در دوره ، مشخصات واحد آموزشی – تولیدی ایجاد شده، مساحت کشت شده، میزان تولید و فروش و تکمیل جدول شماره ۱۵ می باشد

جدول شماره: ۱۵ - گزارش عملکرد اجرای پروژه تکمیل زنجیره ارزش و تولید گیاهان دارویی استان ... در سال ۱۴۰۴

نام مشاور/محقق معین	مکان کشت		تحلیل وضعیت اکولوژیکی منطقه					مشخصات کشاورز اصلی										میزان تولید (کیلوگرم/تن)	مساحت زمین	نام محصول	نام صندوق اعتبارات خرد	روستا	شهرستان	ردیف
	منابع طبیعی	(عشایر) گی	زمین کشاورزی	بافت خاک / وضعیت	ارتفاع از سطح دریا	شیب زمین	آب		تحصیلات	سابقه کشت گیاهان	سرپرست خانوار	متاهل	مجرد	کارآفرین /کشاورز روستایی و عشایری	تسهیلگر	عضو صندوق	شماره تماس	کد ملی	نام و نام خانوادگی					
							EC	شوری																

۳-۶- پروژه تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری

دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری از سال ۱۳۹۴ طی همکاری مشترک با مرکز توسعه نوغانداری کشور، "طرح نوغانداری و توسعه توستان‌ها با مشارکت زنان روستایی" را آغاز کرده است که تا کنون نیز ادامه دارد. این طرح با هدف احیا، ترویج و توسعه صنعت نوغانداری در استان‌های مستعد علاوه بر توسعه کمی از طریق تلنبارهای دو منظوره، بر توسعه کیفی تولیدات ابریشم نیز تاکید داشته است. از سوی دیگر ایجاد واحدهای آموزشی - تولیدی زنجیره ارزش ابریشم (تبدیل پيله به نخ، تبدیل نخ به منسوجات ابریشم) از اهدافی است که در طول اجرای طرح مذکور مدنظر قرار گرفته است. بر اساس جدول شماره ۱۶ اجرای پروژه نوغانداری در سال ۱۴۰۳ در ۱۱ استان کشور از محل اعتبارات موافقت‌نامه شماره ۱۸۰۲۱۱ برنامه ریزی و اجرا می‌شود.

جدول شماره ۱۶ - توزیع استانی پروژه نوغانداری در سال ۱۴۰۳

ردیف	استان	تعداد	آموزش			ایجاد واحد آموزشی - تولیدی
			افراد تحت پوشش	مدت آموزش (روز)	مدت آموزش (نفر ساعت)	
1	آذربایجان شرقی	۱	50	3	900	1
2	اصفهان	۱	20	3	360	1
3	تهران	۱	20	3	360	1
4	خراسان شمالی	۲	80	3	1440	1
5	خراسان رضوی	۲	80	3	1440	1
6	خراسان جنوبی	۱	30	3	540	1
7	زنجان	۱	20	3	360	1
8	کردستان	۱	20	3	360	1
9	گلستان	۲	80	3	1440	1
10	گیلان	۲	100	3	1800	1
11	مازندران	۲	80	3	1440	1
جمع کل			580	*	10440	11

• اهداف

- ❖ ترویج صنعت نوغانداری در بین زنان روستایی با آماده‌سازی نمونه‌های موفق و معرفی آنان
- ❖ کمک به افزایش درآمد خانوار روستایی
- ❖ افزایش کمی و کیفی محصولات ابریشم
- ❖ ایجاد و تکمیل زنجیره ارزش ابریشم

- **شاخص انتخاب مخاطبان برای اجرای طرح**

- ❖ زنان تسهیلگر و اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد (در اولویت اجرای پروژه)
- ❖ زنان و دختران روستایی فعال و علاقه‌مند به فعالیت در صنعت نوغانداری
- ❖ افراد واجد شرایط پرورش کرم ابریشم نظیر (فضای مناسب برای ایجاد توتستان، ایجاد تلبار و ...)

- **نهاده‌ها، ابزار و مشاوره‌ی فنی**

- ❖ نهال توت
- ❖ جعبه تخم نوغان
- ❖ قیچی باغبانی
- ❖ وسایل ضد عفونی پرورش کرم ابریشم
- ❖ دماسنج، رطوبت‌سنج و...
- ❖ وسایل برای ایجاد یا تجهیز تلبارهای طبقاتی
- ❖ مشاوره‌های فنی متخصصان^۱ نوغانداری
- ❖ دستگاه تبدیل پيله به نخ (ریسندگی و بافندگی)

- **واحد آموزشی – تولیدی نوغانداری**

این واحد آموزشی – تولیدی به‌عنوان مزارع تولیدی زنان روستایی و عشایری که مخاطبان پس از گذراندن آموزش‌های لازم، مشغول به فعالیت پرورش کرم ابریشم به عنوان یک شغل فصلی هستند. بودجه تخصیص داده شده برای ایجاد واحد آموزشی – تولیدی پرورش کرم ابریشم، جهت هزینه‌های آموزشی و نهاده‌ها، ابزار و تجهیزات مورد نیاز واحد آموزشی – تولیدی می‌باشد.

- **تلبارهای طبقاتی**

تلبارهای طبقاتی به‌عنوان یکی از فرآیندهای اجرای پروژه و به منظور افزایش کمی تولید پيله و استفاده بهینه از فضای پرورش کرم ابریشم می‌باشد. تلبارهای طبقاتی دو منظوره امکان اجرای پروژه‌هایی دیگری نظیر پرورش قارچ، خشک کردن میوه و سبزی و... را پس از برداشت پيله به نوغانداران خواهد داد. الگو سازی و ترویج تلبارهای طبقاتی در این مرحله مورد انتظار است لذا بخشی از هزینه‌های ایجاد تلبارهای طبقاتی برای ترویج آن در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد.

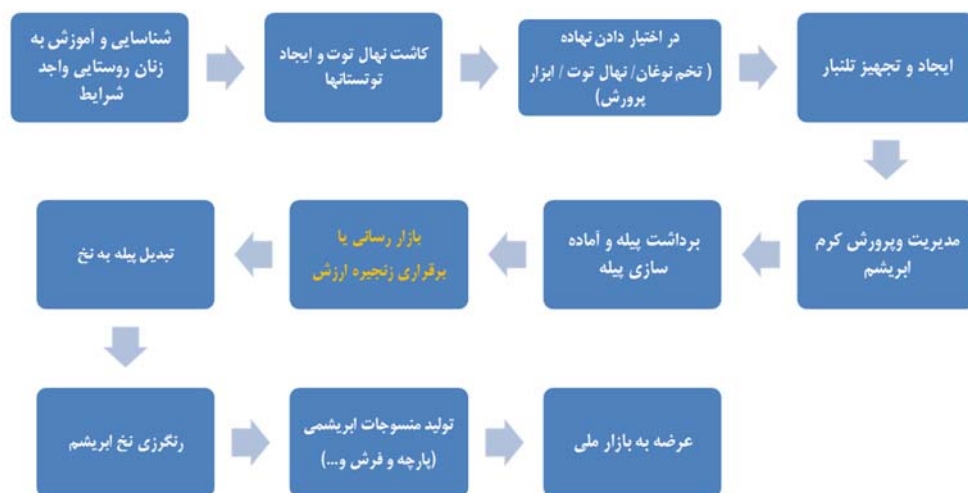
- **کارگاه‌های تبدیل پيله به نخ و منسوجات ابریشم**

به منظور الگو سازی و ایجاد اشتغال مولد در بخش، کارگاه‌های تبدیل پيله به نخ و منسوجات ابریشم راه اندازی می‌شوند. برای این منظور بخشی از هزینه‌ها نظیر خرید دستگاه نخ ریزی و... از محل اعتبارات تخصیص داده شده قابل اجرا می‌باشد. شایان ذکر است شرط استفاده از این تجهیزات، راه اندازی کار گروهی برای تعداد حداقل ۵ نفر از زنان روستایی می‌باشد.

^۱ به منظور اجرای صحیح و اثربخش طرح، بهره‌مندی از کارشناسان معاونت دام (حوزه نوغانداری) استان و شهرستان در دوره‌های آموزشی و اجرای پروژه لازم الاجرا می‌باشد.

فرایند اجرای

طرح نوغانداری و توسعه توتستان‌ها با مشارکت زنان روستایی با تاکید بر زنجیره ارزش

عناوین دوره های آموزشی نوغانداری و توسعه توتستان‌ها

دوره ترویجی : ۳ روزه

• عناوین دوره‌ها:

۱. احداث و نگهداری توتستان جهت پرورش کرم ابریشم
۲. مشخصات ظاهری کرم ابریشم و مراحل رشد آن
۳. تأسیسات لازم برای پرورش کرم ابریشم
۴. پرورش کرم ابریشم (نوغانداری)
۵. برداشت پيله و چگونگی جمع‌آوری آن
۶. پیشگیری و مبارزه با امراض و آفات کرم ابریشم
۷. ایجاد زنجیره ارزش ابریشم و بازار آن

• مستندسازی و گزارش‌گیری:

گزارش اقدامات انجام شده بر اساس جدول شماره ۱۷ و گزارش دوره‌های آموزشی برگزار شده بر اساس جدول شماره ۱۸ تهیه می‌شود. جهت مستند سازی گزارشات تصاویری از فرآیند اجرای طرح، لیست فراگیران و بازدیدهای انجام شده ضمیمه شود.

جدول شماره ۱۷- گزارش عملکرد طرح نوغانداری و توسعه توستان‌ها با مشارکت زنان روستایی با تاکید بر زنجیره ارزش
استان سال ۱۴۰۳

شهرستان	تعداد مخاطبان تحت پوشش (نفر)	آموزش مخاطبان (نفرروز)	تخم نوغان توزیع شده (جعبه)	نهال توت کاشته شده (اصله)	میانگین تولید پيله تر (کیلوگرم)۱	کل پيله تولید شده (کیلوگرم)	ایجاد یا تجهیز تلنبار طبقاتی (مورد)	آموزش زنجیره ارزش (نفرروز)	ایجاد کارگاه زنجیره ارزش (مورد)	ملاحظات
جمع کل					-					

جدول شماره ۱۸- گزارش دوره‌های آموزشی نوغانداری و توسعه توستان‌ها با مشارکت زنان روستایی با تاکید بر زنجیره ارزش استان سال ...

نام شهرستان	نام روسه تا	نام مرکز جهاد کشاورزی	نام و نام خانوادگی فراگیر	کد ملی	وضعیت فعالیت		شماره تلفن همراه فراگیر	عنوان دوره آموزشی	مدت زمان اجرای دوره (روز)	تاریخ برگزاری دوره	نام و نام خانوادگی مدرس	رشته تحصیلی	شماره تماس مدرس
					فراگیر در حال فعالیت	متقاضی جدید برای نوغانداری							

۴-۶- پروژه ترویج تولید طیور بومی

دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری با هدف افزایش امنیت غذایی، ایجاد اشتغال و حفظ ذخایر ژنتیکی نژاد مرغ خزک و معرفی برند خزک از سال ۱۳۹۹ اقدام به اجرای پروژه "پرورش مرغ خزک با مشارکت زنان روستایی" در استان سیستان و بلوچستان نموده که این پروژه با استقبال زیادی از سوی زنان سایر روستاها و دیگر مناطق مواجه شده است. پس از اجرای موفق این پروژه، با درخواست استان‌های متقاضی پروژه "پرورش طیور بومی" و "پرورش بلدرچین" با مشارکت زنان روستایی از سال ۱۴۰۰ اجرایی گردید. پروژه طیور بومی و سایر ماکیان با تاکید بر زنجیره تامین (پرورش طیور و جوجه کشی)؛ با توجه به نیاز استان و درخواست زنان روستایی و عشایری بر اساس جدول شماره ۱۸ در ۶ استان کشور برنامه ریزی و اجرا می شود.

جدول شماره ۱۹- توزیع استانی پروژه ترویج تولید طیور بومی در سال ۱۴۰۳

ردیف	استان	زنان روستایی تحت پوشش (نفر)	مدت آموزش (روز)	میزان آموزش (نفر ساعت)
1	آذربایجان غربی	10	3	180
2	بوشهر	10	3	180
3	خوزستان	10	3	180
4	سیستان و بلوچستان	10	3	180
5	اصفهان	10	3	180
6	لرستان	10	3	180
جمع کل		60		1080

• اهداف

- ❖ آموزش و توانمندسازی زنان به منظور کمک به تأمین امنیت غذایی کشور
- ❖ افزایش مصرف پروتئین در خانوارهای روستایی و عشایری با تولید گوشت سفید و تخم مرغ
- ❖ ایجاد اشتغال و کمک به اقتصاد خانواده و بهبود کیفیت زندگی زنان روستایی و عشایری
- ❖ بالا بردن سطح دانش و مهارت زنان روستایی و عشایری در پرورش طیور بومی
- ❖ ایجاد و تکمیل زنجیره تامین (تولید تخم، جوجه کشی و ...)

• شاخص انتخاب مخاطبان اجرای طرح

- ❖ زنان تسهیلات و اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد در اولویت اجرای پروژه
- ❖ زنان و دختران روستایی فعال و علاقمند به پرورش طیور و ماکیان
- ❖ افراد دارای جایگاه پرورش طیور و ماکیان

• نهاده، ابزار و مشاوره‌ی فنی

- ❖ جوجه
- ❖ بخشی از دان مصرفی به منظور حمایت های اولیه
- ❖ دانخوری ، آبخوری و ...
- ❖ دستگاه جوجه کشی
- ❖ مشاوره‌های فنی دامپزشک و متخصصان دام^۲

• واحدهای آموزشی – تولیدی طیور و ماکیان

^۲ به منظور اجرای صحیح و اثربخش طرح، به‌رمندی از دامپزشکان و کارشناسان معاونت دام (حوزه طیور) استان و شهرستان در دوره‌های آموزشی و اجرای پروژه لازم الاجرا می باشد.

این واحدها به عنوان مزارع تولیدی زنان روستایی و عشایری که مخاطبان پس از گذراندن آموزش های لازم ، مشغول به فعالیت پرورش طیور و سایر ماکیان به عنوان یک کسب و کار هستند. بودجه تخصیص داده شده برای ایجاد واحد آموزشی - تولیدی ، جهت هزینه های آموزشی، نهاده ها، ابزار و تجهیزات مورد نیاز واحد آموزشی - تولیدی می باشد.

فرایند اجرای پروژه پرورش طیور با مشارکت زنان روستایی و عشایری با تاکید بر زنجیره تامین

عنوان دوره و سرفصل های آموزشی مدیریت طیور بومی

دوره ترویجی : ۳ روزه

• عنوان دوره: مدیریت و پرورش طیور بومی

- ❖ آشنایی با نژادهای طیور بومی
- ❖ انتخاب سالن مناسب
- ❖ ضد عفونی و شستشو سالن
- ❖ تجهیزات مناسب
- ❖ ورود جوجه به سالن
- ❖ مدیریت تغذیه و جیره
- ❖ بیماریها و واکسیناسیون
- ❖ برنامه نوری و تولید تخم نطفه دار
- ❖ جوجه کشی
- ❖ مدیریت بازاریابی

جدول شماره ۲۰- گزارش عملکرد پروژه پرورش طیور با مشارکت زنان روستایی و عشایری با تاکید بر تکمیل

زنجیره ارزش

استان سال ...

شهرستان	آموزش (نفرروز)	افراد پرورش دهنده طیور و ماکیان (نفر)	مرغ بومی / بلدرچین /اردک/.....	نهاد و ابزار و تجهیزات پرورش	ملاحظات

جدول شماره ۲۱- گزارش عملکرد دوره‌های آموزشی پرورش طیور با مشارکت زنان روستایی و عشایری با تاکید بر زنجیره ارزش

استان سال ...

شماره تماس مدرس	رشته تحصیلی	نام و نام خانوادگی مدرس	تاریخ برگزاری دوره	مدت زمان اجرای دوره (روز)	عنوان دوره آموزشی	شماره تلفن همراه فراگیر	وضعیت فعالیت		کد ملی	نام و نام خانوادگی فراگیر	نام مرکز جهاد کشاورزی	نام روستا	نام شهرستان
							متقاضی جدید برای پرورش	فراگیر در حال فعالیت					

۵-۶- پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج

امروزه با توجه به اهمیت کنترل آفات توسط دشمنان طبیعی برای حفظ پایدار محیط زیست و سلامتی انسان‌ها، استفاده از عوامل بیولوژیک بصورت رایج و کاربردی در بسیاری از کشور ها مرسوم شده است. به نظر نمی‌رسد آفتی را بتوان یافت که بدون دشمن طبیعی باشد. این موجودات سودمند در شرایط مساعد مسلط بر اوضاع بوده و کنترل آفات را در دست دارند. استفاده روز افزون از انواع آفت کش‌ها و سموم و زیان های غیر قابل جبران آن، سبب پر رنگ تر شدن نقش کنترل بیولوژیک در کنترل آفات گیاهی می گردد. استان مازندران با حدود ۲۱۴ هزار هکتار سطح زیر کشت اول برنج، حدود ۱۱۰ هزار هکتار کشت دوم و رتون و با تولید سالیانه حدود یک میلیون و ۴۲۰ هزار تن شلتوک، ۴۵ درصد تولید برنج کشور را به خود اختصاص می‌دهد و برنج جز لاینفک سفره های ایرانی است. زنان روستایی به عنوان نیمی از جمعیت جامعه روستایی کشور، افرادی هستند که الگوی تغذیه خانواده را تعیین می کنند، نسبت به سلامت اعضای خانواده حساس هستند و چه به عنوان تولید کننده و چه به عنوان مصرف کننده برای تولید و مصرف محصول سالم تر و استاندارد از مزرعه تا سفره انگیزه زیادی دارند، همچنین در مدیریت منابع پایه و حفاظت از محیط زیست می توانند بسیار موثر باشند، به همین منظور با اجرای پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما برای زنان روستایی و عشایری و بکارگیری آن در مزارع برنج در منطقه برای مقابله با آفات، به دنبال امضای تفاهم نامه همکاری فی مابین موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور و دفتر توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان روستایی و عشایری از طریق آموزش و عملیات اجرایی به طور همزمان در نظر گرفته شده است. بدیهی است ترویج این فرهنگ در خانواده های روستایی و عشایری علاوه بر جریان سازی در سطوح مختلف جامعه، از طریق آگاهی بخشی به فرزندان و کشاورزان آینده، ضمانت اجرایی آن را در آینده نیز تقویت می کند.

جدول شماره ۲۲- پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج به تفکیک استان

ردیف	استان	آموزش				بازدید ترویجی	مشاوره تخصصی	ترویج و توسعه طرح	
		تعداد (نفر)	مدت (روز)	تعداد (نفرروز)	میزان آموزش (نفرساعت)	تعداد (روز)	تعداد (نفر)	تعداد (نفر)	تعداد (نفرروز)
1	مازندران	60	20	1200	7200	30	60	90	90
جمع کل		60	20	1200	7200	30	60	90	90

دستورالعمل اجرای پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما برای زنان روستایی و عشایری (به منظور بکارگیری آن در مزارع برنج در استان مازندران برای مقابله با آفات)

• اهداف پروژه:

اهداف کیفی:

- فرهنگ سازی، آموزش و ترویج تولید و بکارگیری کنترل کننده های بیولوژیک
- ترویج روش ها و فنون جدید کشاورزی زیستی در راستای افزایش بهره وری
- فراهم نمودن زمینه ایجاد و توسعه کسب و کار خرد برای خانوارهای روستایی و عشایری با تولید، بکارگیری و فروش مازاد محصولات بیولوژیک

اهداف کمی:

- اجرای پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج، در قالب دو ۲ گروه (استان مازندران) برای ۶۰ زن روستایی و عشایری
- انجام بازدیدهای ترویجی یک روزه به تعداد ۸ مورد

• مخاطبین پروژه

- زنان تولید کننده برنج
- زنان عضو خانوارهای برنج کار
- کارشناسان پهنه جهاد کشاورزی استان

• مراحل اجرایی:

- ۱- تشکیل کارگروه ستادی متشکل از مدیرکل و کارشناسان دفتر توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی وزارت جهاد کشاورزی و موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور

• وظایف این کارگروه عبارتند از:

- سیاست گذاری و برنامه ریزی

- بازدید از مرکز پرورش زنبور و پایلوت اجرا
- تدوین دستورالعمل اجرایی
- طراحی برنامه‌های آموزشی
- تهیه و تدوین بسته‌های آموزشی
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی در سطح ملی
- نظارت و ارزیابی
- مستندسازی فعالیت‌ها

۲- تشکیل کارگروه استانی متشکل از مدیر هماهنگی ترویج، کارشناس مسئول زنان روستایی، محققین ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل

• **وظایف این کارگروه عبارتند از :**

- برگزاری جلسات هماهنگی استانی
- برنامه‌ریزی اجرای پروژه در استان
- انتخاب فراگیران و مخاطبان پروژه (شامل زنان روستایی و عشایری، کارشناسان پهنه)
- انتخاب مکان اجرا
- برگزاری دوره‌های آموزشی
- انجام بازدیدهای ترویجی
- ارایه مشاوره‌های فردی و گروهی مستمر
- نظارت مستمر بر فعالیت‌ها و بازدید از مراحل انجام آن
- مستندسازی فعالیت‌ها و ارسال گزارش به ستاد

• **برنامه‌ها و بازدیدهای آموزشی**

جدول شماره ۲۳- برنامه کارگاه‌های آموزشی ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما							
ردیف	عنوان	تاریخ برگزاری	ساعت برگزاری	محل برگزاری	تعداد فراگیران	شهرستان محل سکونت فراگیران	گروه فراگیران
۱	مقدمه و پیشگفتار (اهمیت کنترل بیولوژیک و مدیریت تلفیقی در شالیزارها)	۱۴۰۲/۱۰/۰۲	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۲۰	بابل- بابلسر	فراگیران و کارشناسان عطاران- مجیب - دادپور
۲	مقدمه و پیشگفتار (اهمیت کنترل بیولوژیک و مدیریت تلفیقی در شالیزارها)	۱۴۰۲/۱۰/۰۲	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۱۵	فریدونکنار- آمل	فراگیران و کارشناسان عطاران- مجیب - دادپور
۳	آشنایی با زنبور تریکوگراما	از دوم تا پایان اسفند ماه هر یکشنبه برگزار می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۲۰	بابل- بابلسر	فراگیران و کارشناسان عطاران- مجیب - دادپور
۴	آشنایی با زنبور تریکوگراما	از دوم بهمن تا دوم اسفند ماه هر یکشنبه برگزار	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۱۵	فریدونکنار- آمل	فراگیران و کارشناسان عطاران- مجیب - دادپور

					می‌شود		
۵	آشنایی با روش پرورش زنبور و میزبان پرورشی زنبور تریکوگراما	از دوم بهمن تا دوم اسفند ماه هر دوشنبه برگزار می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۲۰	بابل - بابلسر	فراگیران و کارشناسان
۶	آشنایی با روش پرورش زنبور و میزبان پرورشی زنبور تریکوگراما	از دوم تا پایان اسفند ماه هر دوشنبه برگزار می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۱۵	فریدونکنار - آمل	فراگیران و کارشناسان
۷	پرورش انبوه زنبور تریکو گراما	از دوم تا پایان اسفند ماه هر یکشنبه برگزار می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۲۰	بابل - بابلسر	فراگیران و کارشناسان
۸	پرورش انبوه زنبور تریکو گراما	از دوم تا پایان اسفند ماه هر دوشنبه برگزار می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۱۵	فریدونکنار - آمل	فراگیران و کارشناسان
۹	استقرار واحدهای پرورشی در هر روستا و آغاز روند تکثیر زنبور تریکوگراما	از نیمه دوم فروردین ماه ۱۴۰۳ آغاز می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۲۰	بابل - بابلسر	فراگیران و کارشناسان
۱۰	استقرار واحدهای پرورشی در هر روستا و آغاز روند تکثیر زنبور تریکوگراما	از نیمه دوم فروردین ماه ۱۴۰۳ آغاز می شود	۹ تا ۱۲	ایستگاه تحقیقات کنترل بیولوژیک آمل	۱۵	فریدونکنار - آمل	فراگیران و کارشناسان

جدول شماره ۲۴ - برنامه بازدیدهای آموزشی پرورش زنبور تریکوگراما

ردیف	عنوان	تاریخ بازدید	ساعت بازدید	محل بازدید	شهرستان محل سکونت فراگیران	گروه فراگیران	نام مدرس
۱	برگزاری جلسات آموزش در محل	دوشنبه‌ها () اردیبهشت ماه تا پایان خرداد ماه (۱۴۰۳)	۹-۱۲	بابل	بابل	گروه کشاورزان هدف	دکتر عطاران
۲	برگزاری جلسات آموزش در محل	دوشنبه‌ها () اردیبهشت ماه تا پایان خرداد ماه ۱۴۰۳	۹-۱۲	بابلسر	بابلسر	گروه کشاورزان هدف	مهندس حسن‌زاده
۳	برگزاری جلسات آموزش در محل	دوشنبه‌ها () اردیبهشت ماه تا پایان خرداد ماه ۱۴۰۳	۹-۱۲	فریدونکنار	فریدونکنار	گروه کشاورزان هدف	دکتر دادپور
۴	برگزاری جلسات آموزش در محل	دوشنبه‌ها () اردیبهشت ماه تا پایان خرداد ماه ۱۴۰۳	۹-۱۲	آمل	آمل	گروه کشاورزان هدف	دکتر عطاران
۵	نظارت بر رها سازی و اریابی تاثیر زنبور	دوشنبه‌ها (تیرماه ۱۴۰۳)	۹-۱۲	بابل	بابل	گروه کشاورزان	مهندس حسن‌زاده

	هدف					تریکوگراما	
دکتر دادپور	گروه کشاورزان هدف	بابلسر	بابلسر	۱۲-۹	دوشنبه‌ها (تیرماه ۱۴۰۳)	نظارت بر رها سازی و اریابی تاثیر زنبور تریکوگراما	۶
دکتر عطاران	گروه کشاورزان هدف	فریدونکنار	فریدونکنار	۱۲-۹	دوشنبه‌ها (تیرماه ۱۴۰۳)	نظارت بر رها سازی و اریابی تاثیر زنبور تریکوگراما	۷
مهندس حسن‌زاده	گروه کشاورزان هدف	آمل	آمل	۱۲-۹	دوشنبه‌ها (تیرماه ۱۴۰۳)	نظارت بر رها سازی و اریابی تاثیر زنبور تریکوگراما	۸

• تعاریف و اصطلاحات:

کنترل بیولوژیکی یا مهار زیستی، به بکارگیری عوامل زنده مفید علیه موجود زنده زیان آور (آفات) گفته می شود. با اعمال این روش، موجود زنده زیان آور به صورت موضعی حذف می‌شود و یا اینکه جمعیت آن به اندازه ای کاهش می‌یابد که خسارت تغذیه‌ای آن اقتصادی نبوده و دیگر آفت محسوب نمی‌شود. کنترل بیولوژیکی یک واژه کلی است که در آن یک عامل بیولوژیک مانع افزایش تصاعدی تعداد یک موجود زنده دیگر می گردد و در این راستا باعث کاهش جمعیت یک موجود تا حد تعادل طبیعی یا حتی کمتر از آن می‌شود. کنترل بیولوژیکی در واقع یک حادثه طبیعی است که در مزرعه یا باغ، جمعیت یک موجود زیان‌آور بوسیله ی دشمن طبیعی آن سرکوب می‌گردد. در شرایطی که عامل بیولوژیک بطور کامل میزبان خود را از بین ببرد خود با فقدان غذا مواجه شده و از بین می‌رود. بنابراین در کنترل بیولوژیک بهتر است جمعیت آفت تا سطحی کاهش یابد که زیان اقتصادی نداشته باشد. دشمن طبیعی با استقرار در اکوسیستم مانع افزایش جمعیت و طغیان آفت می‌شود .

کنترل بیولوژیک آفات با استفاده از زنبور تریکوگراما: زنبور تریکوگراما حشره ریز و ظریفی است که حدود یک میلیمتر طول داشته و متعلق به خانواده‌ای از زنبورها می‌باشد. این خانواده از زنبورها به طور کلی پارازیتوئید تخم (انگل) بویژه تخم پروانه‌هایی هستند که برخی از این پروانه‌ها جزء آفات مهم و اصلی محصولات کشاورزی محسوب می‌شوند و هر ساله کشاورزان و باغداران ناگزیرند که بر علیه آنها مبارزه کنند. این زنبورها بسته به حجم تخم میزبان، از یک تا چند عدد تخم در داخل تخم میزبان قرار می‌دهند و این تخم‌ها پس از ۲۱ ساعت تفریخ شده و لاروهای زنبور از محتویات تخم میزبان تغذیه نموده و پس از چند روز سیاه‌رنگ می‌شوند. در شرایط صحرائی به راحتی قابل تشخیص و جمع آوری می‌باشند. در حال حاضر از این زنبورها به طور گسترده در مناطق مختلف کشور برای مبارزه با کرم ساقه خوار برنج، کرم سیب، کرم گلوگاه انار، کرم قوزه پنبه و کرم ساقه خوار اروپایی ذرت استفاده می‌شود . نکته مهم در کاربرد زنبورها از جمله زنبور تریکوگراما این است که آنها در هنگام رهاسازی به شرایط نامساعد محیط مانند بارندگی، دمای زیاد، سمپاشی و یا بادبردگی سم از مزارع مجاور بسیار حساس بوده و در چنین شرایطی از بین رفته و نمی‌توان از رهاسازی انتظار موفقیت داشت. هنگامی که درجه حرارت در طبیعت کاهش می‌یابد، زنبورها در قسمتی از گیاه که در آفتاب قرار دارد، فعالیت می‌کنند؛ و بالعکس در صورت افزایش درجه حرارت محیط، بیشتر زنبورها به پشت برگ رفته و در سایه، تخم ریزی می‌کنند تکثیر انبوه زنبورهای تریکوگراما پرورش و تولید انبوه زنبور تریکوگراما در مراکز پرورش حشرات مفید (انسکتاریوم) انجام می‌شود. در تولید انبوه زنبورهای تریکوگراما از تخم حشره میزبان به نام بید غلات و یا تخم بید آرد استفاده می‌شود. برای تکثیر زنبورهای تریکوگراما در ماه های تابستان و پاییز، زنبورهای بومی از کانون‌های طبیعی جمع آوری می‌شوند. زنبورهای بومی، روی تخم میزبان اصلی و یا تخم میزبان واسط که به عنوان تله در کانون‌های طبیعی زنبور جای گذاری شده‌اند، تخم ریزی می‌کنند. سپس تخم پارازیت شده برای طی مراحل رشد و خروج زنبور به انسکتاریوم منتقل می‌شود. این زنبورها در پاییز و زمستان به صورت محدود تکثیر

می‌شوند. تولید انبوه این زنبور در استان در ابتدای فصل بهار شروع می‌شود و تا پایان سال زراعی ادامه دارد. مناسبترین درجه حرارت برای تکثیر زنبورهای تریکوگراما بین ۲۲ تا ۲۵ درجه سانتی گراد و بین ۲۱ تا ۸۱ درصد رطوبت نسبی است. رهاسازی زنبورها باید چند بار در باغات انجام پذیرد و کلینیک گیاهپزشکی موظف است تا با راهنمایی کشاورزان در خصوص کنترل سایر عوامل خسارتزا، شرایط را به نحوی تسهیل نمایند تا ضمن حفظ سلامت زنبورها، خسارت سایر عوامل از جمله کنه‌ها و سفیدک‌ها به کمترین مقدار برسد.

• عوامل مؤثر در انتخاب یک عامل بیولوژیک:

- ❖ **بالا بودن قدرت جستجوگری:** هر چه قدرت جستجوی یک عامل بیولوژیکی بالا باشد زمان دستیابی آن پایین می‌آید.
- ❖ **داشتن تخصص و وابستگی به آفت:** در اینجا عامل بیولوژیک، میزبان خود را یافته و از لحاظ بیولوژی مجبور به تغذیه از آن باشد.
- ❖ **وجود هماهنگی بین دوره زندگی حشرات و یا کنه آفت و دشمن طبیعی:** باید بین آفت و دشمن طبیعی از لحاظ دوره ی زندگی هماهنگی لازم وجود داشته باشد. در غیر این صورت عامل بیولوژیک تأثیر لازم روی جمعیت آفت نخواهد داشت.
- ❖ **دارای قدرت تکثیر زیادی باشد:** در صورتی که عامل بیولوژیک از تکثیر بالایی برخوردار باشد به راحتی جمعیتی قابل توجه ایجاد و از افزایش جمعیت آفت جلوگیری می‌کند.
- ❖ **داشتن قدرت سازش با شرایط آب و هوایی منطقه جدید:** با شرایط آب و هوایی منطقه سازگار باشد.
- ❖ **داشتن رفتار تجمعی:** یعنی عامل بیولوژیک به جایی که تراکم آفت بیشتر می‌باشد گرایش داشته باشد، چون تراکم آفت در تمام مزرعه یکسان نمی‌باشد.

• زنبور تریکوگراما جهت مبارزه با آفت کرم ساقه خوار برنج و زمان مناسب جهت رهاسازی:

- ❖ **جزئیات شکل ظاهری زنبور به راحتی و با چشم غیرمسلح قابل رؤیت نمی‌باشد.** زنبور تریکوگراما پس از خروج با ایجاد سوراخ در پوسته تخم آفت در داخل آن ۱-۲ عدد تخم قرار می‌دهد. بعد از ۱۲-۸ روز (در دمای ۲۵-۲۸ درجه سانتی گراد) زنبور از داخل تخم خارج می‌شود. هر زنبور ماده در حدود ۷۰-۴۰ عدد تخم میزبان را پارازیت می‌کند. زنبور تریکوگراما برای یافتن تخم میزبان در مزرعه پرواز کوتاهی با دامنه حدود ۵۰-۵ متر انجام می‌دهد.
- ❖ **رهاسازی زنبور تریکوگراما با توجه به نتایج بازدید از تله‌های نوری و فرمونی و نمونه برداری از مزارع که شروع هر نسل از آفت را تعیین می‌کنند آغاز می‌شود.** روش رهاسازی، مقدار زنبور و دفعات رهاسازی زنبور تریکوگراما در محصولات مختلف متناسب با تراکم آفات متفاوت می‌باشد. رهاسازی زنبور تریکوگراما اکثراً در مرحله پیش شفیرگی و زنبور آماده خروج صورت می‌گیرد که به صورت کارت‌های تریکوکارت و در بسته بندی صدتایی برای هر هکتار انجام می‌شود. تعداد زنبور برای هر بار رهاسازی تقریباً ۱۰۰ هزار عدد می‌باشد که حدود ۱۰۰ تا ۱۵۰ کارت می‌شوند.

• مستند سازی و گزارش گیری فرم گزارش گیری

جدول شماره ۲۵- گزارش عملکرد پروژه ترویج و آموزش تولید زنبور تریکوگراما و بکارگیری آن در مزارع برنج

نام شهرستان	نام روستا	نام مرکز جهاد کشاورزی	نام خانوادگی فراگیر نام و نام خانوادگی	کد ملی	میزان تحصیلات و رشته	مدیرعامل صندوق/کارآفرین	شغل/تسهیلگر/عضو یا	شماره تلفن همراه فراگیر	عناوین دوره آموزشی	مدت زمان اجرای دوره (روز)	تاریخ برگزاری دوره	نام و نام خانوادگی مدرس/رشته تحصیلی/شماره تماس	شده جهت کار عملی	لیست تجهیزات دریافت	مکان/تاریخ	عنوان بازدید آموزشی/آموزشی	وضعیت تولید ترکیب گراما	نتیجه بکارگیری ترکیب گراما

۷- طرح پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

این پروژه در راستای اجرای ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر توجه ویژه به نقش سازنده زنان و بهره‌مندی از سرمایه انسانی آنان در فرآیند توسعه پایدار متوازن، سند تحول دولتی مردمی و تفاهم نامه فیما بین معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده و وزارت جهاد کشاورزی، تنظیم شده و اجرایی می‌شود.

• اهداف کیفی:

- حمایت از صندوق‌های توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی زنان روستایی و عشایری (صندوق‌های شهرستانی)
- تکمیل زنجیره ارزش تولیدات کشاورزی زنان روستایی و عشایری عضو صندوق‌های توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی
- ارتقای درآمد زنان روستایی از طریق بهبود شهرت، کیفیت و استاندارد محصولات تولیدی زنان روستایی

• اهداف کمی:

- حمایت از ۶ صندوق شهرستانی و استانی توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی زنان روستایی و عشایری با آموزش ۱۸۰ نفر از اعضا و مدیران عامل صندوق‌های اعتبارات خرد به میزان ۶۴۸۰ نفر ساعت با عناوین: تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، آموزش‌های تجاری‌سازی محصولات، راه‌اندازی کسب و کار گروهی، بازاریابی و فروش تولیدات کشاورزی و روستایی و عضویت در سامانه‌های معرفی و فروش تولیدات اعضای صندوق‌های شهرستان در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، کردستان و مازندران
- اجرای ۳ مورد برنامه ارتقای استاندارد، کیفیت و شهرت محصولات اعضای صندوق‌های شهرستانی از طریق ثبت علائم تجاری جمعی در ۳ صندوق شهرستانی در شهرستان‌های مرودشت، بندرعباس و بوشهر منتج به ثبت ۱ مورد علامت تجاری جمعی در هر صندوق
- آموزش ۶۰ نفر به میزان ۲۱۶۰ نفر روز، در خصوص مسایل فنی زنجیره ارزش، مدیریت کسب و کار، ارتقای کیفیت و شهرت محصولات، نحوه ثبت علائم تجاری و مزایای آن به مدیران عامل صندوق‌های شهرستان و مدیران صندوق‌های اعتبارات خرد عضو سه صندوق شهرستانی در استان‌های فارس، هرمزگان و بوشهر

• حیطة اجرای طرح:

- استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، بوشهر، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، فارس، کردستان، مازندران و هرمزگان

• مخاطبان طرح:

- مدیران عامل صندوق حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری (صندوق‌های شهرستانی زنان روستایی و عشایری)

- اعضای صندوق حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری (صندوق‌های شهرستانی زنان روستایی و عشایری)

• زمانبندی اجرای پروژه (گانت چارت اجرایی):

جدول شماره ۲۶- برنامه زمان‌بندی اجرای طرح پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

ردیف	عنوان اقدام	سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳											
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱	تشکیل کمیته راهبردی ستاد و صف	*	*	*									
۲	برگزاری جلسات و کارگاه‌های توجیهی ملی و استانی		*	*									
۳	تشکیل کارگروه‌های محلی برای موضوعات حمایتی			*	*	*							
۴	ارائه آموزش‌های مورد نیاز به اعضای صندوق‌ها			*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵	برگزاری جلسات هم‌اندیشی مجازی بین سه صندوق برای تبادل تجربیات در زمینه بهره‌مندی از مزایای علایم تجاری جمعی و نحوه انجام امور مربوطه						*	*	*				
۶	عضویت ۹ مورد در سامانه معرفی و تولید محصولات زنان روستایی و عشایری								*	*			
۷	بررسی، تحلیل و ارائه گزارش مرحله ای و نهایی به معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده منضم به بسته رسانه‌ای (مقالات، اخبار، گزارش‌ها، تصاویر و محتوای رسانه‌ای تولیدشده)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

جدول شماره ۲۴- توزیع استانی اجرای طرح پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری در سال ۱۴۰۳

ردیف	استان	تعداد صندوق	تعداد افراد مشارکت کننده (نفر)	میزان آموزش (نفرروز)	میزان آموزش (نفر ساعت)
۱	آذربایجان شرقی	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۲	آذربایجان غربی	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۳	بوشهر	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۴	خراسان جنوبی	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۵	فارس	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۶	سیستان و بلوچستان	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰

۷	کردستان	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۸	مازندران	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
۹	هرمزگان	۱	۲۰	۱۲۰	۷۲۰
جمع		۹	۱۸۰	۱۰۸۰	۶۴۸۰

- دستورالعمل اجرایی طرح پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و

عشایری

این طرح به صورت متمرکز توسط دفتر مرکزی به منظور آموزش بازاریابی و برند سازی تولیدات زنان روستایی و عشایری و راه اندازی کسب و کار گروهی صندوق‌های عضو صندوق شهرستانی برنامه‌ریزی و اجرا می‌شود.

جدول شماره ۲۷- گزارش اقدامات انجام شده در خصوص اجرای طرح پشتیبانی از صندوق‌های حمایت از توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

ردیف	استان	عناوین دوره	تعداد افراد تحت پوشش (نفر)	مدت زمان آموزش (روز)	مدت زمان آموزش (ساعت)	مدت زمان آموزش (نفر ساعت)

۸- طرح توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در پروژه تولید و کاشت یک میلیارد درخت

این پروژه در راستای اجرای ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر توجه ویژه به نقش سازنده زنان و بهره‌مندی از سرمایه انسانی آنان در فرآیند توسعه پایدار متوازن، سند تحول دولتی مردمی و تفاهم نامه فیمابین معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده و وزارت جهاد کشاورزی، تنظیم شده و اجرایی می‌شود.

• اهداف کیفی:

- به‌سازایی جهت بهره‌گیری از ظرفیت زنان روستایی و عشایری کشور به منظور احیاء منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست
- ارتقا سطح دانش و مهارت زنان روستایی و عشایری در تولید و کاشت نهال‌های سازگار با اقلیم
- ترویج فرهنگ درختکاری و محافظت از زمین در بین اعضای خانواده از طریق آموزش مادران جامعه

• اهداف کمی:

- آموزش و ارتقاء توانمندی ۱۰۰۰ نفر از زنان روستایی و عشایری در ۲۰ استان کشور به میزان ۳۰۰۰ نفرروز
- توان‌افزایی زنان روستایی و عشایری برای تولید حدود ۱۰ میلیون اصله نهال
- ایجاد فرصت اشتغال و درآمدزایی برای زنان روستایی کشور در محیط‌های روستایی با پیش‌بینی حدوداً ۱۶ میلیون در ماه

• حیطه اجرای طرح:

- ۲۰ استان شامل: آذربایجان غربی، ایلام، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خوزستان، فارس، قزوین، سیستان و بلوچستان، کردستان، کرمانشاه، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، لرستان، مرکزی، هرمزگان و یزد

• مخاطبان طرح:

- زنان روستایی و عشایری علاقمند به تولید و کاشت نهال که امکان کشت و نگهداری نهال را در منزل یا محیط‌های روستایی اطراف محل زندگی خود دارند.

- ارکان و اعضای صندوق‌های اعتباری خرد زنان روستایی و عشایری که امکان تولید نهال را به صورت مشترک با یکدیگر و یا از طریق اجاره فضاهای مناسب با مدیریت صندوق‌های خرد دارند.

• زمانبندی اجرای پروژه (گانت چارت اجرایی):

جدول شماره ۲۸- برنامه زمان‌بندی اجرای طرح توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در پروژه تولید و کاشت یک میلیارد درخت در سال ۱۴۰۳

ردیف	عنوان اقدام	سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳										
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱	تشکیل کمیته راهبردی ملی، استانی و شهرستانی	*	*									
۲	برگزاری جلسات و کارگاه‌های توجیهی ملی و استانی برای کارشناسان ادارات منابع طبیعی و سازمان جهاد کشاورزی	*	*									
۳	تشکیل کارگروه‌های محلی برای موضوعات حمایتی			*	*	*						
۴	ارائه آموزش‌های مورد نیاز به زنان روستایی و عشایری مشارکت‌کننده در طرح				*	*	*	*	*	*	*	*
۵	ارائه خدمات مشاوره‌ای و بازدید مستمر از فرایند تولید نهال				*	*	*	*	*	*	*	*
۷	بررسی، تحلیل و ارائه گزارش به معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده منضم به بسته رسانه‌ای(مقالات، اخبار، گزارش‌ها، تصاویر و محتوای رسانه‌ای تولیدشده)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

جدول شماره ۲۹- توزیع استانی اجرای طرح توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در پروژه تولید و کاشت یک میلیارد درخت

ردیف	استان	افراد تحت پوشش	حجم عملیات (نفرروز)
------	-------	----------------	---------------------

۱	آذربایجان غربی	50	۱۵۰
۲	ایلام	۵۰	۱۵۰
۳	بوشهر	50	۱۵۰
۴	چهارمحال و بختیاری	50	۱۵۰
۵	خراسان جنوبی	۵۰	۱۵۰
۶	خراسان رضوی	50	۱۵۰
۷	خوزستان	50	۱۵۰
۸	سیستان و بلوچستان	۵۰	۱۵۰
۹	فارس	۵۰	۱۵۰
۱۰	قزوین	50	۱۵۰
۱۱	کردستان	50	۱۵۰
۱۲	کرمان	۵۰	۱۵۰
۱۳	کرمانشاه	۵۰	۱۵۰
۱۴	کهگیلویه و بویراحمد	۵۰	۱۵۰
۱۵	گلستان	50	۱۵۰
۱	گیلان	50	۱۵۰
۱۷	لرستان	50	۱۵۰
۱۸	مرکزی	۵۰	۱۵۰
۱۹	هرمزگان	۵۰	۱۵۰
۲۰	یزد	۵۰	۱۵۰
جمع		۱۰۰۰	۳۰۰۰

• **دستورالعمل اجرایی توان افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در پروژه تولید و کاشت یک میلیارد درخت**

دفتر توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی و عشایری در نظر دارد با مشارکت دادن زنان در امر مقدس تولید و کاشت نهال (مثمر، گونه های مقاوم در راستای مبارزه با بیابانزایی، گونه های مقاوم در برابر بی آبی، گونه های موثر در زراعت چوب و...) در مناطق روستایی و عشایری، به عنوان بازوان توانمند سازمان های ذیربط دولتی به کاهش آلودگی هوا، مقابله باشن های روان، حفظ گونه های جنگلی به خصوص گونه های در معرض انقراض، کاهش CO2 و سایر گازهای گلخانه ای و... کمک نماید. از سوی دیگر با توجه به همراهی و ارائه مشاوره های کارشناسان ادارات کل منابع طبیعی استان ها در تولید و نگهداری نهال و پیگیری خرید نهال های تولیدی زنان، مباحث مربوط به درآمدزایی و بالارفتن سطح درآمد و در نهایت کاهش فقر که خود به نوعی منجر به کاهش فشار بر محیط زیست می گردد، روی خواهد داد.

• **اهداف کیفی:**

- **بستر سازی جهت بهره گیری از ظرفیت زنان روستایی و عشایری کشور به منظور احیاء منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست**

- **ارتقا سطح دانش و مهارت زنان روستایی و عشایری در تولید و کاشت نهال های سازگار با اقلیم**

- **ترویج فرهنگ درختکاری و محافظت از زمین در بین اعضای خانواده از طریق آموزش مادران جامعه**

- تکمیل زنجیره تولید و تأمین نهال به منظور عملیاتی نمودن طرح کاشت یک میلیارد نهال طی چهار سال

• اهداف کمی:

- آموزش و ارتقاء توانمندی ۱۰۰۰ نفر از زنان روستایی و عشایری در ۲۰ استان کشور به میزان ۳۰۰۰ نفرروز

- توان‌افزایی زنان روستایی و عشایری برای تولید حدود ۱۰ میلیون اصله نهال

- ایجاد فرصت اشتغال و درآمدزایی برای زنان روستایی در استان‌های پایلوت به میزان ۱۰۰۰ نفر با تولید نهال

• شرایط انتخاب مخاطبین:

به منظور پیاده‌سازی پروژه و دستیابی به اهداف تعیین شده، شناسایی دقیق مخاطبان و گروه هدف الزامی است. شناسایی حداقل ۵۰ نفر از زنان روستایی و عشایری علاقه‌مند که از امکانات لازم نظیر فضای بلا استفاده برای تولید نهال، آب مناسب برای کشت و نگهداری نهال و ... برخوردار هستند، ضروری است.

ترجیحاً مخاطبین شناسایی شده برای مشارکت در پروژه، از میان افراد علاقه‌مند به مباحث زیست محیطی با حداقل سطح تحصیلات و دوستدار مسایل زیست محیطی باشند. همچنین شناسایی افراد علاقه‌مند به همکاری که در کانون‌های بحرانی سکن هستند، به تداوم همکاری بیشتر خواهد انجامید. استفاده از ظرفیت زنان تسهیلگر توسعه و اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری، نیز مد نظر قرار گیرد.

مراحل اجرای کار:

- تشکیل کارگروه ملی تولید و کاشت نهال با مشارکت زنان روستایی و عشایری؛ با عضویت مجری کاشت یک میلیارد نهال، نمایندگان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و نمایندگان دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری و تدوین چارچوب کلی پروژه
- تشکیل کارگروه استانی تولید و کاشت نهال با مشارکت زنان روستایی و عشایری؛ با عضویت مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی استان، نماینده اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان، نماینده مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی استان، کارشناس مسئول امور زنان روستایی و عشایری استان در سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل امور عشایری، کارشناسان فنی در ادارات تخصصی در سطح استان با توجه به موضوعات مطرح شده
- برقراری ارتباط ما بین کارشناسان سطوح استان، شهرستان، پهنه و کارشناسان ادارات منابع طبیعی و جهاد کشاورزی برای اجرای پروژه در سطح روستاها و مناطق واجد شرایط
- تعیین مناطق مورد نظر در استان و شهرستان با توجه به کانون‌های بحرانی توسط کارشناسان ادارات منابع طبیعی و گونه‌های مناسب برای هر منطقه
- تدوین برنامه عملیاتی استان، نحوه مشارکت و همکاری در پیاده‌سازی پروژه و پیگیری روند اجرا
- شناسایی و معرفی مخاطبین واجدالشرایط برای شرکت در پروژه توسط کارشناسان میدانی
- تعیین مربیان حرفه‌ای برای آموزش و ارائه مشاوره در طول فرایند رشد گونه‌های کشت شده
- ارائه آموزش‌های لازم در خصوص تولید، داشت و کاشت نهال
- همکاری در تهیه امکانات اولیه ویژه زنان علاقه‌مند برای تولید نهال توسط کارگروه استانی و شهرستانی
- خرید تضمینی نهال‌های تولیدی توسط سازمان منابع طبیعی استان‌ها
- معرفی زنان روستایی تحت پوشش طرح به صاحبان صنایع نفت و گاز و پتروشیمی، صاحبان صنایع چوب و کاغذ و حامیان خودجوش زیست محیطی جهت خرید تضمینی نهال
- مستندسازی و اطلاع رسانی از طریق رسانه‌ها
- سرکشی و نظارت مستمر از روند پیشرفت پروژه در تمامی سطوح ملی، استانی و روستایی

جدول شماره ۳۰- فرم ثبت اطلاعات اولیه در اجرای پروژه تولید و کاشت نهال ویژه زنان روستایی استان در سال ۱۴۰۳

ردیف	شهرستان	دهستان	روستا	نام متخصص موضوعی همکار		کارشناس ترویج شهرستان	نام گونه‌های پیشنهادی معاونت فنی	تعداد زنان علاقه‌مند به همکاری در تولید نهال	پیش‌بینی تعداد نهال تولیدی	ملاحظات
				استانی	شهرستانی					
۱										
۲										

جدول شماره ۳۱- گزارش عملکرد آموزش‌های فنی استان در سال ۱۴۰۳

ردیف	شهرستان	عنوان دوره	آموزش‌تئوری		آموزش عملی		جمع آموزش (نفرروز)	تاریخ برگزاری دوره
			نفر	نفرروز	نفر	نفرروز		
۱								
۲								
جمع								

جدول شماره ۳۲- مشخصات تولیدکنندگان نهال در استان

ردیف	شهرستان	نام روستا	نام و نام خانوادگی	رکاب میلی	تسهیلگر	مدیر عامل یا عضو صندوق	مشخصات تولید کنندگان*			اطلاعات تولید		ملاحظات
							زن روستایی	زن عشایری	نام گونه	تعداد اصلی تولیدی	سطح عملیات (مترمربع)	
۱												
۲												
جمع												

* چنانچه شرکت کنندگان در پروژه، تسهیلگر، مدیر عامل صندوق، عضو صندوق و یا زن روستایی و عشایری علاقه‌مند هستند، لطفاً با علامت ستاره مشخص فرمایید.

جدول شماره ۳۳- مشخصات خریداران نهال در استان

ردیف	شهرستان	نام روستا	اطلاعات خریدار نهال	میزان نهال	گونه‌های تولیدی	ملاحظات
------	---------	-----------	---------------------	------------	-----------------	---------

			نام و نام خانوادگی/ عنوان شرکت	کد ملی / کد شناسایی شرکت	خریداری شده	خریداری شده	
۱							
۲							
جمع							

در ستون ملاحظات، لطفاً قیمت نهال خریداری شده و یا سایر اطلاعات ضروری درج شود.

۹- کاهش ضایعات خانگی در جامعه شهری (تولید و خرید خشکاله)

• مستند قانونی:

این پروژه در راستای اجرای ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر توجه ویژه به نقش سازنده زنان و بهره‌مندی از سرمایه انسانی آنان در فرآیند توسعه پایدار متوازن، سند تحول دولتی مردمی و تفاهم نامه فیمابین معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده و وزارت جهاد کشاورزی، تنظیم شده و اجرایی می‌شود.

• اهداف کیفی:

- ارتقای فرهنگ کاهش ضایعات در جامعه شهری و کاهش تولید زباله‌های تر
- کمک به امنیت غذایی و صرفه جویی در هزینه‌های تامین نهاده‌های دامی

• وظایف معاونت امور زنان و خانواده:

- برنامه‌ریزی و هماهنگی با مراکز آموزشی مرتبط برای آموزش خانوارهای شهری جهت تولید خشکاله
- برنامه‌ریزی و هماهنگی با تولید کنندگان شهری جهت جمع‌آوری و عرضه خشکاله

• وظایف وزارت جهاد کشاورزی:

- هماهنگی با سازمان دامپزشکی کشور برای انجام آزمایشات سلامت محصول
- معرفی مراکز جمع‌آوری و تولید خشکاله داوطلب، جهت خرید محصول از طریق معاونت امور دام پس از تایید آزمایشات مربوطه
- معرفی اتحادیه‌ها و دامداران متقاضی برای خرید خشکاله

• مراحل خرید خشکاله:

- ارسال نمونه به همراه درخواست تولیدکننده به دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی سازمان دامپزشکی کشور
- معرفی درخواست کننده توسط دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی سازمان دامپزشکی کشور به مرکز ملی تشخیص، آزمایشگاه‌های مرجع و مطالعات کاربردی آن سازمان
- انجام آزمایشات و بررسی نمونه و اعلام نظر سازمان دامپزشکی به معاونت امور دام

- در صورت تایید نمونه، معرفی تولید کننده از طریق معاونت امور دام به شرکت‌های پشتیبانی و مراکز خرید خوراک دام به صورت توافقی با برآورد ماهانه ۱۰ تن تولید خشکاله

جدول شماره ۳۴- مشخصات تولیدکنندگان خشکاله در استان

ردیف	شهرستان	نام روستا	مشخصات تولید کنندگان*							اطلاعات تولید		ملاحظات
			نام و نام خانوادگی	کد ملی	تسهیلگر	مدیر عامل یا عضو صندوق	زن روستایی	زن عشایری	محل تولید	روش تولید/با دست یا دستگاه	میزان تولید (کیلوگرم/تن)	
۱												
۲												
۳												
...												
جمع												

*چنانچه شرکت کنندگان در پروژه، تسهیلگر، مدیر عامل صندوق، عضو صندوق و یا زن روستایی و عشایری علاقه‌مند هستند، لطفاً با علامت ستاره مشخص فرمایید.

جدول شماره ۳۵- مشخصات خریداران خشکاله در استان

ردیف	شهرستان	نام روستا	اطلاعات خریدار خشکاله		میزان خشکاله خریداری شده	قیمت خشکاله خریداری شده (هزار ریال)	ملاحظات
			نام و نام خانوادگی/عنوان شرکت	کد ملی/کدشناسایی شرکت			
۱							
۲							
۳							
...							
جمع							